

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 9 JULI 1919

No. 184

INHOUD

	Blz.
SPITSBERGEN door <i>H. de Warssel van Cingelshouck</i>	639
De Vergadering der Nederlandsche Juristen-Vereeniging door <i>Prof. Mr. H. R. Ribbius</i>	641
Federatie van Nederlandsche Kamers van Koophandel buiten Nederland door <i>Mr. W. Roosegaarde Bisschop</i> ..	644
Mijnbouw in Indië en Staatsexploitatie door <i>Dr. J. Rueb</i> ..	646
Dividend- en Tantiëmebelasting door <i>Prof. Mr. W. L. P. A. Molengraaff</i>	649
Uitgevoerde en voorgenomen Verbeteringen van onze Scheepvaartwegen XI (Slot) door <i>Ir. V. I. P. de Blocq van Kuffeler</i>	649
De Handelstatistiek der Kolonie Suriname door <i>Fred. Oudschans Dentz</i>	650
AANTEKENINGEN:	
Het Suezkanaal in 1918.....	652
Een Exportbank in Frankrijk.....	652
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.....	653
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.....	653
MAANDCIJFERS:	
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam.....	654
Emissies.....	654
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	655—662
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 15,—. Buitenland en Koloniën f 17,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

7 JULI 1919.

In den toestand van de geldmarkt is niet veel verandering gekomen. Met het vooruitzicht op de inschrijving op de Nederlandsch-Indische leening werd er van Indische zijde tamelijk veel geld aan de prolongatiemarkt onttrokken, daarentegen was er direct na de maandswisseling van andere zijde weder iets meer aanbod, vooral in den vorm van callgeld, zoodat de noteering tamelijk stationnair bleef; 3½, 3¾, 3¾ pCt. Ook in de noteering van particulier disconto kwam niet veel verandering. Wissels konden iets gemakkelijker ondergebracht worden tot 3¾ à 4 pCt.

Het tegoed van het Rijk ad 15 millioen op den vorigen weekstaat van de Nederlandsche Bank heeft deze week weder plaats gemaakt voor een schuld van ca. 2½ millioen. Verder zijn de binnenlandse wissels vermeerderd met ca. 4 millioen, daarentegen de beleeningen verminderd met 8 millioen.

Daar de rekening-courant-saldi van anderen 2½ millioen grooter werden, bedraagt de geheele vermeerdering van den bankbiljettenomloop ten slotte bijna 7 millioen.

* * *

De inschrijving op de Nederlandsch-Indische leening is een flink succes geworden. Er werd hier te lande ingeschreven voor ca. 69 millioen en in Indië voor ca. 172 millioen, zoodat ongeveer 75 pCt. zal kunnen worden toegewezen.

* * *

De wisselmarkt was op enkele dagen weder zeer levendig. Over het algemeen was de stemming eerder flauw. Een uitzondering hierop maakten wederom de Dollars, die tot steeds stijgende koersen vooral voor buitenlandsche rekening uit de markt werden genomen.

SPITSBERGEN.

Buiten bereik der eigen boekerij en aantekeningen, evenals van de overige betrokken geschriften, voorts ten gevolge der falende post min op de hoogte van wat in de laatste maanden voorviel ten aanzien van Spitsbergen, en eindelijk grootendeels in beslag genomen door ambtsbezigheden, kan ik slechts op gebrekkige wijze mijn goeden wil toonen om te voldoen aan het telegraphisch verzoek der redactie, het Spitsbergen-vraagstuk hier toe te lichten, een verzoek, dat zijn oorsprong vindt in de omstandigheid, dat door mij het initiatief werd genomen, om op te komen voor onze rechten op dit eiland, of liever deze eilandengroep.

Wij allen weten, evenals ieder, die op het gebied der ontdekkingen en van de ijszeeën geen vreemdeling is, dat zij door Nederlanders ontdekt is. Het geschiedde op den derden tocht, door de onzen ondernomen om langs de Noord China te bereiken, Japan en Indië, ditmaal door een smaldeel der stedelijke regeering van Amsterdam en wel op 17 Juni 1596, nadat 8 dagen te voren het Beren-eiland, juist benoorden Noorwegen gelegen, door dezelfde was ontdekt. De hoofdleiders waren de gezagvoerder Jan Cornelisz. Rijp en de bekende Willem Barentsz, afkomstig van Terschelling, als stuurman. Zij zijn het ook, die het eiland gedoopt hebben; zij kozen den sedert overal in gebruik genomen en gebleven naam, omdat zij „non autre que monts et montagnes aigues” zagen, zoodat het heet in het wereldberoemd geworden boekje van den geleerden Hessel Gerritsz, dat in

1613 verscheen ter bepleiting van de Hollandsche rechten tegenover Engelsche beweringen. Terwijl Rijp met zijn schip onder de kusten van Spitsbergen bleef, het land verkende en het een eiland bevond te zijn, overwinterde Barentsz met Heemskerk op Nova Zembla; hij verloor op de terugreis in een open boot het leven.

Benut werd de ontdekking het eerst door Engelschen, nl. door de Britsche Moscovische Maatschappij, die evenals wij handel dreef en nederzettingen had op de Russische noordkust, en voorts door voor eigen rekening varende visschers uit Hull. Gezamenlijk werd nl. sedert 1611 onder de Spitsbergensche kust gevischt op walvisschen, en daartoe ook op het eiland geland.

Dadelijk werd dit voorbeeld gevolgd door Nederlanders en Basken, welke laatsten in de harpoeneering toen meer dan wij of de Britten bedreven waren. De laatsten verzetten zich tegen deze mededinging, bewerende dat Spitsbergen reeds in 1573 door hun landgenoot Hugo Willoughby zou zijn ontdekt en dat hun koning recht zou hebben op al het land in de IJzsee. Doch Hessel Gerritsz, bewees, dat Willoughby's ontdekking blijkens diens beschrijving en plaatsbepaling nooit Spitsbergen kon geweest zijn en dat 's konings aanspraak reeds daardoor ongeldig was, dat die dan ook Groenland en IJsland zou insluiten, welke nog veel dichtter bij Engeland waren gelegen en toch behoorden aan de Noordsche Kroon. Dadelijk en altijd hebben wij ons dan ook, volk en regeering, tegen de Britsche aanspraken verzet, evenals tegen alle andere, die op de heerschappij over Spitsbergen betrekking hebben; het werd nog dezer dagen in het Britsche Parlement erkend.¹⁾

Daar eenige onzer schepen en hun vangst door de Engelschen op Spitsbergen werden in beslag genomen, sloeg men ten onzent den weg van eenheid in, op het voetspoor onzer Oost- en West-Indische Compagnieën, en verkregen in 1614 Amsterdamsche kooplieden, ten deele uit Antwerpen afkomstig, van de Staten-Generaal octrooi voor den handel en de vischvangst in de Noordelijke IJzsee; overwegende, dat zij „de allereersten waren, die zooverre om de Noord „geseylt hadden, alwaer noyt christenmensen om „trent hadden geweest”. Op grond van dit octrooi werd de Noordsche Compagnie gesticht, die op groote schaal de vangst ondernam, gesteund werd door gewapende oorlogsschepen van den staat, ook tegen de Duinkerker kapers, somtijds tweehonderd vaarders tegelijk onder de kust had liggen, een grooten bloei heeft gekend en veel te machtig was; inzonderheid door de beslistheid en den onverschrokken aard der opvarenden, om te wijken voor de onrechtmatige eischen der Britten of anderen. Daar ook de Staten-Generaal die geduldig maar hardnekkig betwistten, gaven de Engelschen hun verzet op en kwam een feitelijke schikking tot stand, waarbij zij zich vestigden op de zuidwestelijke kust en wij ons samentrokken op den noordwestelijken hoek. Die schikking werd in 1627 door de Britsche regeering stilzwijgend erkend, gelijk kort geleden bevestigd is door den grooten Britschen deskundige Sir Martin Conway in zijn standaardwerk „No Mams Land”; dat door de Royal Geographical Society als gezaghebbend is aangehaald in haar pleidooi van 1917 voor Britsche inbezittingen.

Ook wordt volledig door hem toegegeven, dat de ontdekking door ons is geschied, en het beroep op Hugo Willoughby is thans sedert lang ook door Groot-Brittannië als een vergissing vaarwel gezegd.

Ook op de oostkust en de zuidpunt van Spitsbergen hebben wij nederzettingen gehad, waarvan de bouwvallen nog zichtbaar zijn. Maar geheel Spitsbergen heeft nergens en nooit in het verleden een kolonie gezien, als door onze Noordsche Compagnie in den

noordwestelijken hoek gevestigd is. Daar verrees in 1619 het dorp Smerenburg op het Amsterdamsche Eiland, waar de traan werd gekookt uit het spek in groote kostbare inrichtingen, pakhuizen werden opgericht en huisvestingen werden gebouwd, evenals winkeltjes, kroegen, een bakkerij en in de eerste plaats een kerk, alles beschermd door twee forten en batterijen. In den zomer heerschte hier een druk en opgewekt leven, gelijk ook blijkt uit de destijdsche schilderingen, die nu en dan nog in ons vaderland ter veiling komen. Des winters trok men zich meestal naar Nederland terug; doch een paar malen is de proef genomen met overwintering door vrijwilligers, die de wacht zouden houden op gebouwen, vangst en materiaal, beren en walrussen zouden jagen, de eerste om de huiden, de laatste wegens het ivoor der tanden, en gebruik zouden maken van het vroege voorjaar om dan te visschen. Intusschen, na een welgeslaagde eerste proef eindigde de tweede, nooit herhaalde, met een jammerlijken dood. Het dagverhaal, dat plichtmatig en tot den laatsten snik is bijgehouden, boezemt den diepsten eerbied in voor de volharding, de plichtservulling, de godsvrucht en de trouw dezer eenvoudige, prachtige voorvaderen, die ons, inzonderheid thans, een lichtend voorbeeld zijn. Scheurbuik, de algemeene ziekte der schepelingen dier dagen, die in gebrek aan versch voedsel haar oorsprong vond en o.a. de Kaapkolonie heeft doen geboren worden, deed, doordat de schuw geworden beren niet meer onder schot kwamen en groenten toen niet gevonden werden, den een voor, den ander na, sneven. „Maer zij „troosten malkander, dat God haer groenten en ver „versching wesen soude.” Langzamerhand waren zij te zwak geworden om op te staan en vuur aan te maken. „Wij bidden God met gevouwen handen, dat „Hij ons uit deze benarde wereld verlossen wil. Wij „mochten het dus niet langer houden zonder eten of „vuur en wij konden malkander niet helpen; elk „moest zijn eigen last dragen.” Hier eindigt het dagboek.

Ook op Jan Mayen-eiland, juist benoorden Schotland gelegen, is door ons, met niet minder droevige uitkomst en uit denzelfden hoofde, overwinterd. Ook dit eiland is door ons ontdekt en wel in 1614 in dienst der Noordsche Compagnie, door Jan Jacobsz. May. In gebruik genomen door de Delvenaars Kyen en Leverstein, die de zoogenaamde Kleine Noordsche Compagnie vormden, er het wapen der Vereenigde Nederlanden plantten en er twee forten en een batterij oprichtten, heeft het een nog belangrijker Nederlandsche vestiging dan Smerenburg gedragen, die echter van korten duur is geweest. Ook over dit eiland moet thans beslist worden.

Overrijk is onze vangst geweest op beide eilanden en schatten zijn hier verdiend, zoowel door reeders als bemanning. Maar al zocht de Noordsche Compagnie, op het voetspoor der Oost- en der West-Indische, meer haar voordeel in hooge prijzen dan in groote aanvoeren, de drukke vangst verjoeg ten slotte de walvisschen van Spitsbergen; schuw geworden, trokken zij zich terug achter het ijs. Wel gingen daar particuliere Nederlanders hen opzoeken en nam het aantal walvischvaarders, langzamerhand afkomstig uit een aantal Nederlandsche havens, nog geweldig toe, doch Smerenburg werd reeds in 1650 verlaten bevonden en alleen het kerkhof is er sedert ongeschonden overgebleven.

Met ons vertrokken, op denzelfden grond, de andere op Spitsbergen gevischt hebbende volken. Het waren behalve de Engelschen, de Denen, die hardnekkig aanspraak gemaakt hebben op de eilanden, omdat zij die als een deel van Groenland beschouwden. Noch de Engelschen, noch wij hebben in die aanspraak ooit toegestemd en ten slotte hebben wij hun toegestaan te visschen op het Robben-eiland, naast Smerenburg gelegen, waar wij hien zelfs tegen de Engelschen beschermd hebben en de Harlingers de zoogenaamde Harlinger Kookerij aan de oostzijde hebben opge-

1) [Hamsworth in het Lagerhuis op 14. Mei j.l. — Red.]

richt.¹⁾ Ook de Franschen hebben onder Richelieu gevaren op het zuiden van Spitsbergen en daarvoor octrooi bezeten, dat echter door de onzen nutteloos gemaakt is; een eigen visscherij van beteekenis op Spitsbergen hebben zij nooit bezeten en er zich na 1639 niet meer vertoond.

Wel zijn onze schepen, zelfs nog tot diep in de XVIIIde eeuw, Spitsbergen blijven aandoen, doch het eiland is na ongeveer 1650 door niemand meer bewoond geworden, noch gebruikt. Het scheen den doodsslaap te zijn ingetreden.

Wetenschappelijke onderzoekingen ondernamen er dan de Zweden, eerst in 1758, toen in 1837, vervolgens in 1858 en daarna op kleinere schaal zeer herhaaldelijk. Evenzeer Franschen, Noren, Duitschers en Oostenrijkers.

Toen nu groote steenkool-beddingen er gevonden werden, uitmuntend ijzererts, koper, marmar en zelfs goud, benevens uitgebreide lagen phosphoriet, geschikt voor de bereiding van meststof, bleek de noodzakelijkheid der instelling eener overheid of der verdeling onder verschillende staten. Daartoë kwamen de belanghebbende mogendheden, waaronder naast Engeland, Noorwegen en Zweden, ook Rusland, Duitschland en wij optraden, te Christiania op 14 Juni 1914 te zamen. Maar men ging zes weken later onverrichter zake uiteen (zie ons Oranjeboek van dat jaar), met het plan om op 1 Februari 1915 weder bijeen te komen, hetgeen echter door den inmiddels uitgebroken oorlog verhinderd is. Intusschen hebben zoowel Amerikanen als Engelschen er steenkolenmijnen ontgonnen, die hun in den oorlog groote diensten hebben bewezen. Zweden hebben zich ook op dit bedrijf geworpen en Noren hebben op het Bereneiland een mijnwerkersstad gebouwd, die herinnert aan ons oude Smerenburg. Ook onze wereldfirma Wm. H. Müller & Co. heeft waardevolle belangen op het eiland.

10 Januari 1917 nu richtte het Britsche Koninklijke Aardrijkskundige Genootschap een verzoek tot zijne regeering om „de toekomst van Spitsbergen nog voor „den vrede vast te stellen, in den vorm dien zij het „nuttigste zou achten, hetzij door de eilandengroep „onder de soevereiniteit van Engeland te brengen, of „dat gedeelte er van waarop door de Britsche annexatie „in de XVIIde eeuw de Engelschen een beter historisch recht dan eenige andere natie kunnen doen „gelden.”

Zoodra dit schrijven openbaar was gemaakt, in Mei 1918, heb ik gemeend daarop de aandacht te moeten vestigen van den voorzitter van ons Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap, den heer J. W. IJzerman, en hem de vraag voorgelegd, of het niet zaak zou zijn op te komen voor onze rechten. Diens antwoord, bevestigd door het Bestuur, heeft toestemmend geluid, een nader historisch onderzoek en de uitgave daarvan zijn krachtens verzoek van het Bestuur door Dr. J. C. Wieder ter hand genomen²⁾ en onze regeering zal, naar verluidt, dit werk ter tafel brengen bij de internationale conferentie, waaraan zij deel denkt te nemen en waarin over het staatkundige lot van Spitsbergen zal worden beslist.

Indien de historie pleit voor Engeland, dan met nog sterker stem voor ons; aan ons is de grootste nederzetting te danken, Smerenburg, en wij zijn de onbetwiste ontdekkers. Wij plantten er het eerst ons wapenbord, nl. door Willem Barentsz. op 21 Juni 1596, gelijk Sir Martin Conway in zijn bovengemeld werk eerlijk vermeldt.

Nooit hebben wij er onze rechten prijsgegeven, nooit die van anderen erkend. Hebben wij het eiland verlaten, evenzeer de anderen.

Dat Spitsbergen thans weder waarde heeft, bewij-

¹⁾ Op Ameland ziet men nog heden walvischribben gebruikt voor afscheidingen der weiden en tuinen.

²⁾ [Naar de lezer weet is dit werk tot titel dragende „The Dutch discovery and mapping of Spitsbergen (1596—1829)” inmiddels verschenen. — Red.]

zen de ontginningen der jongste jaren en de wedloop naar de heerschappij. Buitendien kunnen de walvissen terugkomen, en wat die aan waarde kunnen vertegenwoordigen, geven de Falkland- en omliggende eilanden te aanschouwen, die tegenwoordig niet minder dan zestien millioen gulden uit de vangst halen.

Daarenboven, wat heden een lastpost schijnt, blijkt morgen waardevol. Curaçao hield nog slechts kort geleden jaarlijks een aanzienlijke bate in zijn schatplicht over tengevolge der ontginning van zijn phosphaat en belooft bij zuinig beheer weder op eigen beenen te kunnen staan. Onze Goudkust, die wij in 1871 aan Engeland te kwader ure afstonden en die ons toen anderhalve ton per jaar kostte en de gezondheid van onze ambtenaren, is nu een welvarende kolonie geworden, die op eigen wieken drijft, dank zij den grootscheepschen verbouw van cacao, welke haar tot de tweede cacao-voortbrengster maakt van de wereld; dank zij de demping van moerassen en poelen heeft zij haar ongezond klimaat grotendeels afgeschud. De rijkdom van Zeeland is langen tijd opgebouwd geworden door Suriname. Ons thans kwijnende St. Eustatius heette vanwege zijn rijkdom tijdens den Amerikaanschen vrijheidsoorlog „the Golden Rock”. De Kaapkolonie heeft ons wel altijd geld gekost, maar werd van onschatbare beteekenis voor het Nederlandsche ras. Zelfs de barre woestijn, die Duitsch Zuid-West Afrika vormt, begon voor weinige jaren diamanten te leveren, die aan de delvende maatschappijen en de schatplicht jaarlijks tienmaal en meer nog van het werkkapitaal aan winsten opgeleverd hebben. Zelfs kan landgebied nuttig en begeerenswaard zijn, al kost het geld. De Congostaat heeft jarenlang bedreigd Koning Leopold II te ruïneeren en is van overgrote waarde geworden voor diens rijk; — dat wij niet voor onze historische rechten aldaar zijn opgekomen, noch voor de aanspraken, die onze toen daar overwegende handel ons gaven op de soevereiniteit, heeft in den vreemde verbazing gewekt, waar daarin een teeken werd gezien van gebrek aan nationale levenskracht en ondernemingsgeest. Zelfs als ruilmiddel zou Spitsbergen waarde voor ons hebben. Zou niet ons Marine-personeel met beide handen de gelegenheid aangrijpen om daar ons land te dienen?

Zietdaar eenige redenen, waarom voor onze aanspraken dient opgekomen en waarom, vergis ik mij niet, ons Aardrijkskundig Genootschap wel heeft gedaan zich tot onze Regeering te richten.

H. DE WARSSSEL VAN CINGELSHOUCK.

Boekarest, 16 Juni 1919.

DE VERGADERING DER NEDERLANDSCHE JURISTEN-VEREENIGING.

Op 27 en 28 Juni jl. heeft de vergadering der Nederlandsche Juristen-Vereeniging plaats gehad, alwaar de praeadviezen besproken zijn, welke in een vorig nummer van dit blad¹⁾ zijn behandeld. Na het schrijven van dat opstel is nog het tweede praeadvies over de arbitrage verschenen van de hand van Mr. C. W. Stheeman, rechter in de Arrondissements-Rechtbank te Leeuwarden. Over het andere onderwerp betreffende de crisiswetgeving was eveneens een tweede praeadvies toegezegd, maar de praeadviseur heeft de vergadering moeten teleurstellen, zoodat het advies van Mr. van Beresteyn voor dat onderwerp alleen tot voorlichting strekte.

Laten wij eerst nog het geschrift van Mr. Stheeman bespreken. Uit het zeer lijvige, 200 bladzijden tellende advies hooren wij, een geheel anderen toon dan klonk uit het opstel van Mr. Nolen en wij worden in een andere richting gedrongen, dan waarin de door het bestuur gestelde vraag ons gevoerd had. Hieruit toch viel op te maken, dat een onderzoek ge-

¹⁾ Pag. 572.

wenscht werd naar de wijzigingen, welke door de uitbreiding van de vaste scheidsgerichten in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering noodig zijn, opdat deze gerechten nog beter aan hun doel zullen kunnen beantwoorden. Aldus heeft ook Mr. Nolen de vraag opgevat en hij gebruikt slechts betrekkelijk weinige bladzijden om het bestaansrecht dezer wijze van arbitrage te verdedigen. Het grootste gedeelte van zijn advies behandelt de werking daarvan, de moeilijkheden, welke door de tegenwoordige wettelijke bepalingen ondervonden worden en de middelen, waardoor daarin verbetering kan worden gebracht.

In Mr. Stheeman heeft het vaste scheidsgerecht een even onverzoenlijken bestrijder gevonden, als in Mr. Nolen een vurigen voorstander. Meer dan drievierde van zijn opstel strekt om aan te toonen, dat wij ons niet moeten verheugen in de ontwikkeling van dit instituut en zijn voorstellen van wijzigingen hebben de strekking, niet om te komen tot eene bredere ontplooiing, veeleer om te geraken tot eene algeheele verstikking van de vaste scheidsgerichten.

Een kort overzicht van zijn betoog moge dit nader toelichten. Mr. Stheeman erkent, dat deze arbitrage ontstaan is door de gebreken en achterlijkheid van onze wetgeving, in het bijzonder van ons procesrecht, waardoor de handel gezocht heeft naar nieuwe wegen en zich op de bekende wijze geholpen heeft. Waar de praeadviseur tegen dit hulpmiddel de ernstigste bezwaren heeft, wil hij dit niet verder ontwikkelen, maar de oorzaak van het kwaad wegnemen en alle krachten doen wijden aan de verbetering in de eerste plaats van het procesrecht. Is dit practisch gezien? Daargelaten dat in de tegenwoordige omstandigheden een verbetering van ons procesrecht in de eerste tijden niet te verwachten is, zou hij bereiken, wat hij beoogt, wanneer plotseling vele van de aan ons procesrecht klevende gebreken zouden zijn weggenomen? Zou dan de handel dadelijk den ingeslagen weg verlaten en zich met vol vertrouwen weder aan de rechterlijke macht overgeven? Een dergelijke loop van zaken is niet te denken. Prof. Paul Scholten wees er in de vergadering zoo terecht op, dat de hoofdreden, waarom de handel zich aan het gemeene recht heeft onttrokken, gebrek aan vertrouwen is. Dit vertrouwen wordt niet bij tooverslag teruggewonnen, ook niet door het aanbrenge van wettelijke wijzigingen. Het vertrouwen, aan de rechterlijke macht ontvallen, is op de arbiters overgegaan en zoolang dezen het behouden, zal de handel geen reden zien om van koers te veranderen. Hebben dezen het vertrouwen nog; heeft de handel geen berouw van de wijze, waarop hij zich geholpen heeft, is men tevreden over de werking der vaste scheidsgerichten? Op deze vragen moet het antwoord gezocht worden en het is naar mijn meening de fout van Mr. Stheeman, dat hij naar de beantwoording daarvan niet op de juiste plaats heeft gezocht.

Leest men het praeadvies, dan krijgt men den indruk, dat in de meeste gevallen een der partijen gebukt gaat onder haar verplichting zich aan het scheidsgerecht te moeten onderwerpen, dat men tot deze verplichting tegen zijn wil gebracht wordt en dat een zeer groot deel der belanghebbenden gebaat zal zijn, wanneer verplicht wordt voorgeschreven, dat naast het pactum de compromittendo, d. i. de verplichting om eventuele geschillen aan arbitrage te onderwerpen, bij het ontstaan van het geschil nog een schriftelijk compromis moet worden gesloten, zoodat, wanneer een der partijen dit weigert, aan het voorafgaande pactum geen gevolg kan worden gegeven.

Waaruit leidt Mr. Stheeman de bezwaren van de betrokkenen tegen de berechting door vaste scheidsgerichten af? Uit de vele processen, die naar aanleiding van de beslissing van scheidslieden ontstaan zijn en waarin meest de in het ongelijk gestelde partij zich aan die beslissing tracht te onttrekken of uit die processen, waarin door een der partijen de bevoegdheid

van het scheidsgerecht wordt ontkend. Bewijst dit iets? In de vergadering werd opgemerkt, dat wanneer Mr. Stheeman een bewijs wilde ontleenen aan de tientallen gevallen, waarin oppositie werd gevoerd, hij daarnaast moest stellen de vele duizenden gevallen, waarin dit niet is geschied. Maar er is meer. Bewijst verzet tegen een uitspraak door de in het ongelijk gestelde partij iets tegen de uitspraak zelf? Denkt men, dat wanneer de berechting in eersten aanleg op de best mogelijke wijze zal zijn geregeld, een in het ongelijk gestelde partij minder spoedig in beroep zal gaan, wanneer dit haar open staat? De in het ongelijk gestelde partij acht zich altijd verongelijkt en zal trachten een voor haar gelukkiger beslissing uit te lokken, wanneer dit haar mogelijk is. Van een vonnis van den gewonen rechter gaat zij in beroep; op beslissingen van scheidslieden staat in het algemeen geen beroep open: zij zoekt haar redding dus elders en tracht de bevoegdheid van de arbiters te betwisten. Evenmin als Mr. Stheeman in de talloze appels van den gewonen rechter een argument zal zien tegen de rechtspraak van den rechter in eersten aanleg, evenmin mag hij aan de pogingen van de door arbiters in het ongelijk gestelden om aan hun veroordeeling te ontkomen gronden ontleenen om te concludeeren tot een bestaande ontevredenheid over de uitspraken der vaste scheidsgerichten.

Ook het inroepen van de onbevoegdheid, nog voor arbiters beslist hebben, bewijst niets. Het behoeft geen nader betoog, dat men met chicanes en niet ontvankelijkheden verder komt bij den gewonen rechter dan bij arbiters. Dit is geen grief tegen de rechterlijke macht, het is eenvoudig een grief tegen ons procesrecht, welke grief mede zeer krachtig tot de ontwikkeling der arbitrage heeft bijgedragen. Een partij dus, die zich zwak gevoelt, zal liever voor den gewonen rechter dan voor arbiters willen procederen; bij den eerste zal haar rekken, uitstellen beter gelukken, zal zij grooter voordeel hebben van processueele fouten van haar wederpartij; in het kort zal zij grooter kans hebben aan een veroordeeling te ontsnappen. Geen wonder dus, dat zij beproeft de bevoegdheid van het scheidsgerecht te betwisten, ofschoon zij zich vroeger verbonden heeft een dergelijk geschil, wanneer het mocht opkomen, aan het oordeel van arbiters te zullen onderwerpen. Maar, zegt Mr. Stheeman, thans wil zij niet meer, thans wordt zij dus tegen haar wil aan haar wettelijken rechter onttrokken. Op dit punt heeft gelukkig de praeadviseur geen steun gevonden. Het is dan ook moeilijk in te zien waarom, waar de wet het pactum de compromittendo toelaat, geen gevolg zou worden gegeven aan een in volle vrijheid en met volle kennis van zaken gegeven toestemming, dat men eventuele nader omschreven geschillen aan arbitrage zal onderwerpen. En dit zou geschieden, indien men nog een compromis eischt, wanneer het geschil is ontstaan. Door eenvoudig te weigeren tot het compromis mede te werken, zou arbitrage onmogelijk zijn en zou aan de voormelde overeenkomst geenerlei gevolg kunnen worden gegeven. Een pactum de compromittendo zou dan alle reden van bestaan missen en niet ten onrechte zeide Mr. Limburg dat, wanneer deze eisch van nog een afzonderlijk compromis werd gesteld, hiermede aan de vaste scheidsgerichten het leven zou worden onmogelijk gemaakt, hun, zooals hij het uitdrukte, de hals zou worden omgedraaid.

Maar, en hier raakt Mr. Stheeman aan een heel belangrijk punt, wordt in volle vrijheid en met volle kennis van zaken de beslissing over toekomstige geschillen aan het oordeel van een vast scheidsgerecht onderworpen over welks samenstelling men meest geen zeggingschap heeft? Men wordt lid van een vereeniging, in welker statuten verplichte arbitrage is voorgeschreven; men is echter gedwongen lid te worden, omdat men slechts daardoor van alle voor de uitoefening van het betreffende bedrijf onmisbare hulpmiddelen kan gebruik maken. Is er dan vrijheid;

wenscht men zich dan aan den gewonen rechter te onttrekken? Mr. Stheeman ontkent dit en hiermede beweegt hij zich op het zuiver individualistische standpunt. Hier gevoelt men, dat hij niet in onmiddellijk contact met den handel is geweest, maar te theoretisch, te veel op de studeerkamer dit betoog heeft uitgewerkt.

Op de strenge reglementering, op het gildewezen is het ongebreidelde individualisme gevolgd. Een strijd van allen tegen allen, concurrentie zonder beperking, absolute vrijheid van ieder om te doen wat hem lust. Hierin werd de hoogste wijsheid gevonden. Langzamerhand kwamen andere inzichten op. De oorlog leerde verder ook hier veel en bracht groote veranderingen. Niet in ongebreidelde concurrentie, maar in beperking daarvan, niet in individualistische vrijheid, maar in een onderlinge regeling en afspraak, in beperking van vrijheid dus werd grooter voordeel gezien.

Allen in een bedrijf vereenigden zich, bespraken de onderlinge belangen, de gemeenschappelijke fouten en zij gevoelden, dat juist die vrijheid, juist die concurrentie hun onnoemelijke schade aanbracht. Niet in de beperking van hun eigen vrijheid, maar in de daarmee gepaard gaande beperking van de vrijheid der anderen zag ieder zijn voordeel. Vandaar de handelsvoorwaarden, gemeenschappelijke prijzen, gelijke condities van levering en betaling, welke in de door Mr. Nolen genoemde handelswebboekjes der verschillende bedrijven uitdrukking hebben gevonden. Maar wanneer kan het hiermede beoogde voordeel slechts bereikt worden? Wanneer allen mededoen, wanneer allen gebonden zijn; wanneer men niet door eigen gebondenheid de concurrentie van hen, die zich onthouden hebben, des te meer moet vreezen. En dezen hebben zich onthouden veelal juist met het oogmerk om door de gebondenheid der anderen een onverdiend en ongerechtvaardigd voordeel te genieten. Is het dan wonder, dat men zich daartegen wapent. Dat men aan het lid zijn der vereeniging voordeelen tracht te verbinden, welke het aan vakgenooten bijna onmogelijk maakt zich buiten het vereenigingsverband te houden; dat men door boycot of welke andere middelen er voor zorgt de meest zeer geringe minderheid te leiden in de door de overgrootste meerderheid gewenschte richting; dat men er tegen waakt, dat door de meest kwaadwillige tegenwerking van enkelen, dat, wat door de meesten als nuttig en noodig wordt geoordeeld, onmogelijk wordt gemaakt. Wij leven in een tijd, waarin meer dan vroeger het individu wijkt voor de gemeenschap. Over deze strooming vinden wij in het praadvies geen woord en toch is ook de ontwikkeling van de vaste scheidsgerichten voor een niet gering deel te danken aan deze strooming van meerdere samenwerking in den handel en naast afspraken over prijszetting, over condities, over wijze van betaling, vinden wij op één lijn daarmee afspraken over verplichte scheidsrechterlijke beslissingen van geschillen, afspraken, welke uit gelijke overwegingen zijn voortgesproten.

Zijn ook hier geen verkeerde uitwassen ontstaan? Ongetwijfeld, maar de praadviseur begaat naar mijne meening de fout, dat hij te veel daaraan, te weinig aan de normale gevallen zijn aandacht wijdt. Over de regelingen van de Binnenlandsche Beurtvaart zullen velen even slecht als hij te spreken zijn, die ovrigens de nieuwe strooming in den handel warm zijn toegedaan. Maar hier zijn de omstandigheden ook geheel anders. Eenzijdig worden zeer rigoureuze bepalingen vastgesteld en de andere partij, het publiek, is niet alleen gedwongen deze aan te nemen, maar is veelal van de bepalingen zelf in het geheel niet op de hoogte. Door een verwijzing op den vrachtbrief naar niet daarbij overgelegde voorwaarden is de gebruiker van dien vrachtbrief daaraan gebonden. Een dezer voorwaarden is de verplichte arbitrage. Als Mr. Stheeman er op wijst, dat hier de vraag gesteld

mag worden of de partij vrijwillig afstand heeft gedaan van een beroep op haar gewonen rechter, of zij zelfs wel afstand er van heeft gedaan, dan is deze vraag hier meer gerechtvaardigd dan in de normale gevallen, waar de handelsvoorwaarden gelden tusschen de leden eener vereeniging, allen vakgenooten, die volkomen van alle bijzonderheden op de hoogte zijn. Maar daarom mag dan ook uit de regeling voor de beurtvaart geen algemene consequentie getrokken worden. Het vraagstuk is hier trouwens een geheel ander en beperkt zich niet tot de clause over verplichte arbitrage. Hoever gaat de verbindbaarheid van die vele bepalingen, die niet op de contracten zelf voorkomen, maar waarnaar daarin verwezen wordt, zonder dat dus de contractant deze condities voor zich heeft? Deze zijn dan opgenomen in reglementen of statuten en al zal wellicht een zeer voorzichtig contractant eerst inzage daarvan verlangen alvorens te teekenen, het meerendeel bemerkt niet, dat het contract niet alles inhoudt, of neemt niet de moeite zich nader te doen inlichten. Zoo is de practijk en een bespreking van de al of niet verbindbaarheid dezer zoogenaamde contrats d'adhésion zou een nieuwe vergadering van de Juristen-Vereeniging kunnen vullen, maar de hierbij opkomende vragen betreffen niet in het bijzonder de arbitrale clause, maar gelden voor alle condities, welke daarin zijn opgenomen.

Naast de bezwaren tegen het sluiten van een pactum de compromittendo op de wijze, zooals dat tegenwoordig in den handel geschiedt, bestrijdt de praadviseur ook de scheidsgerichten zelf. Hij betoogt, dat een koopman, die beslissingen moet geven, welke eventueel voor hem zelf later van belang kunnen zijn, niet onpartijdig kan zijn. Hier is het moeilijk debatteeren. In mijn vorig opstel vermeldde ik reeds, dat mijn persoonlijke ondervinding bij een scheidsgerecht, waarvan ik eenigen tijd heb deel uitgemaakt, een geheel andere is. En de handel schijnt van hetzelfde gevoelen te zijn, want niet alleen worden uit die kringen schier nimmer klachten daaromtrent vernomen, de mededeeling van den praadviseur Nolen in de vergadering, dat er nog verschillende nieuwe scheidsgerichten op komst zijn, bewijst ook, dat men voor partijdigheid van arbiters niet bevreesd is. Want niets zou een vast scheidsgerecht zoo snel den doodsteek geven als wantrouwen in de onpartijdigheid. Nog sneller, dan wanneer voor elke zaak een afzonderlijk compromis werd geëischt!

De vergadering, erkennende de verdiensten van het geschrift van Mr. Stheeman, schaarde zich gelukkig niet aan zijne zijde. Slechts van één mocht hij vollen bijval ondervinden, van den nestor onzer juristen, van Mr. J. A. Levy, maar de andere sprekers, in het bijzonder Prof. Scholten, Mrs. Limburg en Tjeenk Willink verdedigden krachtig het bestaansrecht der moderne scheidsgerichten. Als belangrijkste resultaat van de vergadering mag dan ook worden beschouwd, dat de overgrootste meerderheid besliste, dat ook in het vervolg een afzonderlijk compromis voor elke zaak niet noodig is, wanneer partijen tevoren omtrent arbitrage zijn overeengekomen. Daarnaast ging de strooming echter in het eischen van meerdere waarborgen. Belangrijke beschouwingen werden gewijd aan het toezicht van de rechterlijke macht, hetzij direct van den Hoogen Raad, hetzij eerst van de lagere colleges, op de uitspraken van de scheidsgerichten, in het bijzonder voor zoover daarbij zou worden afgeweken van wettelijke bepalingen, die als dwingend recht zijn voorgeschreven en die de openbare orde raken. Een zeer besliste uitspraak werd niet gegeven. Met een kleine meerderheid werd beslist, dat scheidslieden gebonden zullen zijn aan processuele voorschriften, de openbare orde betreffende, zooals die, welke voorschrijven, welke personen al of niet als getuigen mogen worden gehoord, terwijl een even kleine meerderheid besliste, dat de arbiters voor

de toepassing van het materiele recht zich naar andere regels mogen richten, dan die, welke voor den rechter gelden. Door een niet gelukkige formulering van de vraagpunten betreffende het hooger beroep werd slechts uitgemaakt, dat van arbitrale beslissingen hooger beroep behoort te worden opengesteld. Ontkend werd, dat beroep op den gewonen rechter aldus dwingend moet zijn voorgeschreven, dat daarvan niet zou mogen worden afgeweken en eveneens werd afgewezen de verplichting om dat beroep te brengen bij andere scheidslieden. Niet werd beslist of beroep mag worden uitgesloten en indien dit niet zal zijn toegelaten, bij wien het beroep moet worden gebracht, indien daaromtrent niets is overeengekomen.

Het toezicht van de rechterlijke macht op de scheidsrechterlijke uitspraken werd in zooverre erkend, dat aan haar de bevoegdheid moet worden gegeven om dergelijke uitspraken te vernietigen, welke in strijd met de openbare orde of de goede zeden zijn. Ten slotte ging de vergadering mede met het denkbeeld van Mr. Nolen, dat het gewenscht is een afzonderlijke regeling te maken voor de vaste scheidsrechten. Die regeling zal onder meer behoeven te bevatten waarborgen voor een deugdelijke samenstelling dier gerechten en de bevoegdheid om zelf over een opgeworpen wraking te beslissen, waardoor aan de tegenwoordig bestaande wrakingsellende, waarover in het vorig opstel gehandeld is, een einde zal worden gemaakt. De genomen beslissingen hebben alle de strekking om een gezonde ontwikkeling van de vaste scheidsrechten te bevorderen en de handel, welke zijn liefde aan dit instituut heeft verpand, mag over de uitspraak der Nederlandsche juristen voldaan zijn.

Het was mij onmogelijk den tweeden dag tegenwoordig te zijn, waarop de crisiswetgeving besproken werd. Uit den aard gingen de sprekers hier meer langs elkander heen en zocht elk één of meer lichtpunten in den voorbijgeganen wetgevenden arbeid. Zoo wees Mr. M. Polak er op, dat de beurswet en de uitstelwet goed gewerkt hebben. Een gemakkelijker wijze van surseance van betaling, waardoor in vele gevallen faillissement zonder schade voor de crediteuren kan worden vermeden, zal ook in de toekomst in normale tijden nuttig kunnen werken.

Mr. J. P. Fockema Andreae wees op de noodbosch-wet, op de wet betreffende den zomertijd, op de oorlogsze ongevallenvet en op de woningnoodwet, waarin ook voor de toekomst blijvende beginselen liggen opgesloten. De nieuwigheden in de onteigeningswet werden verschillend beoordeeld, zooals ook de bestaande onteigeningspraktijk verdediging en bestrijding ondervond. Algemeen werd wat op strafrechtgebied gepresteerd was tijdens de crisis, afgekeurd.

Bij de stemming over de vraagpunten werd algemeen afgewezen behoud van de tijdens de crisis ontstane delegatie van wetgeving op lagere organen of particulieren. Evenmin wenschte men verdere beperking van arbeids-, verkeers- en persoonlijke vrijheid. Daarentegen achtte men gewenscht behoud van het toezicht op het binnenkomen en verblijf van vreemdelingen, van de uitbreiding der onteigeningsbevoegdheid, van de nadere regeling der schadevergoeding en van de vereenvoudiging der onteigeningsprocedure. Evenzoo sprak men zich uit voor handhaving van de maatregelen ter voorkoming van executies en faillissementen.

Bevestigend werden nog de beide laatste vragen beantwoord, welke aldus waren gesteld: behoort er bij het treffen van wettelijke regelingen naar te worden gestreefd de sanctie minder te zoeken in strafrechterlijke voorschriften, dan in maatregelen van bedrijfsbeperking en andere maatregelen van economischen aard onder voldoende waarborgen wat betreft rechtszekerheid en rechtspleging en verdient het aanbeveling, reeds in normale tijden wettelijke regelingen te treffen nopens bijzondere bevoegdheden van het burgerlijk gezag voor buitengewone omstan-

digheden naar analogie van hetgeen de wet van 1899 voor het militair gezag heeft bepaald?

Laat ik ten slotte besluiten met de vermelding, dat de vergadering door den voorzitter Prof. Mr. W. van der Vlugt geopend werd met een belangwekkende, als altijd keurig verzorgde rede over de verhouding tusschen recht en macht.

RIBBIUS.

FEDERATIE VAN NEDERLANDSCHE KAMERS VAN KOOPHANDEL BUITEN NEDERLAND.

In de jongste samenkomst van afgevaardigden van Nederlandsche Kamers van Koophandel buiten Nederland, op Zondag 29 Juni 1919 te Arnhem gehouden, is — op mijn voorstel — besloten de vraag in studie te nemen, in hoeverre het mogelijk is door federatie de moeilijkheden te overwinnen waarmede enkele dezer corporaties in het land harer vestiging te kampen hebben, zonder afstand te doen van haar zoozeer gewaardeerde positie van onafhankelijkheid. Deze lichamen toch hebben alle hun ontstaan te danken aan het persoonlijk initiatief, doch in hun samenstelling en hun verhouding tot de verschillende autoriteiten, zowel binnen als buiten Nederland, is de grootste verscheidenheid waar te nemen. Terwijl de Kamers te Londen, Parijs en Brussel geheel drijven op de werkkraft van bij den handel betrokken personen ter plaatse, is de Kamer voor Australasia in de eerste plaats samengesteld uit de consulaire vertegenwoordigers voor Nederland op het Australische continent, waaraan personen uit de handelskringen ter plaatse zijn toegevoegd, voornamelijk ter voorlichting en advies. Daarnaast staat de organisatie van de Kamers van Koophandel voor Duitschland, deels gevestigd in Nederland, deels te Berlijn, met vertakkingen in Düsseldorf, Dortmund en Frankfurt, die haar secretariaat heeft te Amsterdam, terwijl de Voorzitter zetelt te 's-Gravenhage. Grooter verscheidenheid in organisatie is haast niet denkbaar.

Bij alle heeft zich ongeveer dezelfde wordingsgeschiedenis afgespeeld. Geboren uit het persoonlijk initiatief, ondervond ieder harer de bezwaren, verbonden aan een zelfstandig bestaan zonder voldoende financiële hulpmiddelen. In de eerste phase harer ontwikkeling werd dan ook, als 't ware vanzelf, de blik gericht tot de Nederlandsche Regeering teneinde subsidie te erlangen ter tegemoetkoming in de geldelijke behoeften. Gelukkig voor haar verdere ontwikkeling heeft het gezamenlijk overleg aan die verleiding weerstand geboden. In 1905, in de samenkomst dezer Kamers te Scheveningen, werd de wenschelijkheid eener subsidie-aanvraag uitvoerig besproken, vooral op voorstel der jongere Kamers, voor wie de strijd om het bestaan nog het moeilijkst was. Het gemeenschappelijk overleg leidde tot verwerping van het voorstel om subsidie aan te vragen. Zulk een aanvraag moest onvermijdelijk met zich brengen het opofferen van onafhankelijkheid en het is juist het onafhankelijke karakter, dat van deze Kamers haar raison d'être en haar waarde vormt.

De geschiedenis heeft geleerd, dat het besluit te Scheveningen genomen, juist was. In de jongste samenkomst te Arnhem kon met rechtmatige voldoening worden geconstateerd, dat voor de oudere Kamers althans de periode van financiële zwakheid was doorgezien en dat de meerdere bekendheid, vooral gedurende den oorlog, het ledental dermate had doen stijgen, dat het niet langer noodig was voor financiële hulp naar elders om te zien. Natuurlijk neemt dit niet weg, dat voor bepaalde doeleinden, voor „research work” of ter bereiking van een zeker doel subsidie kan worden gevraagd en verleend. Zulk een subsidie neemt dan echter den vorm aan van participatie door de Regeering in een bepaald werk, zooals zoo dikwijls plaats heeft bij de Maatschappij van Nijverheid.

Een tweede verschijnsel, dat zich bij alle Kamers van den aanvang voordeed, was, naast den wensch tot

onafhankelijkheid, die tot erkenning door de Nederlandsche Regeering als een lichaam, dat den Nederlandschen handel tot hulp en steun kan zijn naast de officieele vertegenwoordiging van Nederland in den vreemde. Bij alle uitte zich deze wensch in een poging tot toenadering tot — en samenwerking met — de Nederlandsche consulaire vertegenwoordigers. Zooals boven aangeduid, is die samenwerking somtijds van de consulaire vertegenwoordigers uitgegaan. In Duitschland en Zwitserland en ook elders, heeft deze wensch er toe geleid de consulaire vertegenwoordigers tot voorzitters der Kamers te benoemen.

Op welke wijze de zucht tot samenwerking zich belichaamt, het feit, dat die gezocht wordt door de Kamers zelf, is een teeken van het karakter, dat zij zichzelf geven en dat ten grondslag ligt aan haar vorming en ontwikkeling. Een zelfstandige, uit handelaren voortgekomen en op eigen krachten steunende raad van bijstand, werkende tot vermeerdering van den Nederlandschen handel in het buitenland met en naast de Nederlandsche Regeering en haar officieele organen en door haar erkend en gewaardeerd, ziedaar het doel waarnaar iedere Kamer in het buitenland streeft.

Bij dien grondslag is de verscheidenheid van organisatie feitelijk bijzaak, zoo slechts aan het karakter recht kan wedervaren. De moeilijkheid, die zich echter voordoet bij deze organisaties, is de zwakheid van de enkele Kamer in het buitenland tegenover de vreemde omgeving en de vreemde Regeering bij den geringen politieken invloed, dien een klein land in den vreemde kan uitoefenen. Het ligt in den menschelijken aard om met welwillende kleinachting neer te zien op wat niet groot is of wat geringen steun ontvangt van de grooten der aarde. Als natuurlijk gevolg van de weinig belangrijke positie, die een Nederlandsche Kamer van Koophandel in den vreemde — voornamelijk in landen van grooten omvang — bekleeden kan, deed zich meer en meer de noodzakelijkheid gevoelen aan steun.

Door sommige, zooals de Kamers in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, werd deze steun gezocht bij de handelswereld in den vreemde en kwam een gemengde Kamer tot stand, bestaande uit leden, die belang hadden bij Nederland en den Nederlandschen handel, doch dikwijls uit een tegenovergesteld oogpunt. Bij andere, zooals die van Duitschland, werd steun gezocht in Nederland zelf en een organisatie geschapen, die deels in Nederland, deels in Duitschland werkt. De Kamer te Parijs ging verder en sprak van opname in het kader van Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland bij de voorgestelde wettelijke reorganisatie.

Aan den wensch tot erkenning trachtte de Regeering tegemoet te komen door een poging tot directe vertegenwoordiging. Bij de totstandkoming van de Commissie voor de Economische Politiek werd aan de Nederlandsche Kamers van Koophandel buiten Nederland voorgesteld zich gemeenschappelijk in die Commissie te doen vertegenwoordigen door een Nederlander, in Nederland woonachtig.

Deze eerste poging tot toenadering, die door de Kamers zelf onvoldoende wordt geacht, doet eenigszins denken aan den Nijverheidsraad waarbij, ter wille van de continuïteit, een permanente secretaris is benoemd, terwijl de leden wisselen overeenkomstig het karakter der vraagstukken, die in den raad van tijd tot tijd worden behandeld. Zooals door den Secretaris van de Maatschappij van Nijverheid werd aangeduid, zou de gemeenschappelijke vertegenwoordiger de de continuïteit handhaven en voor de verschillende te behandelen vraagstukken telkenmale gebruik gemaakt kunnen worden van in het buitenland verblijf houdende handelaren-experts.

Er is echter meer noodig. De toeneming in het aantal van de Kamers, die nu verspreid zijn over verschillende werelddeelen en een steeds toenemend gebied van de internationale handelswereld bestrijken, maakt het wenschelijk, dat onderling grooter voeling

wordt gehouden, zoo mogelijk om éénzelfde gedragslijn te volgen en door samenwerking grooter gezag uit te oefenen, teneinde datgene te verkrijgen wat individueel niet te bereiken valt. Het valt niet te ontkennen, dat bij de ontwikkeling van de handelsorganisatie in de laatste jaren de behoefte aan samenwerking van particuliere en officieele zijde bijzonder op den voorgrond is getreden en dat, om erkenning te verkrijgen van officieele zijde, het particulier initiatief onderlinge aaneensluiting noodzakelijk maakt. Het zou echter te betreuren zijn, wanneer dat particulier initiatief, nadat het zich individueel in zijn omgeving heeft weten te handhaven, door samenwerking zijn onafhankelijk karakter zou moeten verliezen, of zijn individualiteit zou moeten inboeten. Juist dat individueele in ieders ontwikkeling is een waarborg voor het voldoende rekenschap houden met eigen karakteristieke omgeving, met de behoeften door locale toestanden geschapen en met voldoening aan die behoeften op de wijze, die het meest doelmatig is in de omstandigheden, waarin iedere Kamer haar werkzaamheid uitoefent.

Vandaar, dat federatie het meest voor de hand ligt en als het ware de historische ontwikkeling kan worden geacht van hetgeen tot dusver tot stand werd gebracht. Federatie toch is de aaneensluiting van zelfstandig bestaande groepen tot het bereiken van een bepaald doel door het scheppen van een gemeenschappelijk orgaan, dat spreekt in naam van de organisatie zonder de souvereiniteit van ieder lid der federatie in eigen omgeving te laedeeren.

Aldus gedefinieerd, behoeft een federatie niet noodzakelijkerwijze slechts lichamen te omvatten van éénzelfde vorming. Wanneer het doel der federatieve lichamen slechts hetzelfde is en de belangen, die door die lichamen behartigd worden, niet te zeer uiteenloopen, kunnen in de federatie meer lichamen worden opgenomen dan die aan een beschrijving van Kamers van Koophandel in den strikten zin van het woord voldoen. Zoo zou de Maatschappij van Nijverheid gevoeglijk haar samenwerking federatief kunnen verleen. Zoo zou er geen aanleiding bestaan het Bureau voor Handelsinlichtingen uit te sluiten.

Geen lichaam zou echter tot de federatie kunnen worden toegelaten dan dat daartoe geschikt wordt geacht door de federatie zelf en daarmee zou zijn uitgesloten, dat mogelijkerwijze later zich combinaties van personen opwerpen, die zich de rechten aanmatigen van te zijn een Kamer van Koophandel of soortgelijke instelling in het buitenland in concurrentie met en derogerend aan, het gezag van de thans reeds tot stand gekomen lichamen. Zonder concurrentie geheel uit te sluiten maakt federatie het mogelijk toezicht te houden op het ledental der federatief verbondenen, terwijl het federatief geschapen lichaam aan kracht wint door bijelkandervoeging van het gezag der individueele leden, dat verworven is en steunt op de ervaring in ieders eigen omgeving.¹⁾

Het ligt in den aard der zaak, dat een dergelijke federatie haar orgaan, in den vorm van een secretariaat en kantoor in Nederland dient te vestigen, opdat voortdurend in het land zelf, waarvan de belangen naar buiten dienen behartigd te worden, voeling kan worden gehouden met en door de autoriteiten van Nederland en de handelsorganisaties, door de Nederlandsche Regeering in het leven geroepen. Naast dien Secretaris met zijn (of — om in den tijdgeest te blijven — haar) personeel zou een Raad van Bestuur behooren te bestaan, waarvan de leden binnen bereikbaren afstand van het domicilie der federatie zouden moeten wonen, teneinde op geregelde en onge-

¹⁾ Gedeeltelijk werd hieraan reeds een vorm gegeven vóór den oorlog door het Internationaal Congres van Kamers van Koophandel en soortgelijke instellingen, dat zetelde in Brussel en waarop ieder land vertegenwoordigd was door 3 leden (met 3 plaatsvervangende leden), die voor ieder land de aldaar bestaande Kamers van Koophandel en soortgelijke instellingen vertegenwoordigden.

rogelde tijden te kunnen vergaderen ter afdoening van zulke zaken als door het Secretariaat voor directe afdoening ongeschikt zouden worden geacht.

Daarnaast en daarboven zou staan het federatieve bestuur, waarin de afgevaardigden der verschillende leden zitting zouden hebben, of — met andere woorden — dat zou bestaan uit de afgevaardigden der verschillende leden en dat minstens eenmaal in het jaar zou vergaderen ter bespreking van de gemeenschappelijke belangen en ter vaststelling van de gemeenschappelijke gedragslijn. Dat bestuur zou den vorm hebben van een Congres, waarvan de waarde zal toenemen naarmate het ledental der federatie en daarmee het aantal der afgevaardigden, zich zou uitbreiden. Het congres zou kunnen worden bijgewoond door anderen dan afgevaardigden, teneinde ook op die wijze voeling te houden met buiten de federatie staande machten.

Het Secretariaat zou dienen om dagelijks de belangen van het federatieve lichaam te behartigen en voortdurend de leden op de hoogte te houden van de verschillende vraagstukken, die zich nu en dan voor de federatie zouden voordoen en door raadpleging der verschillende leden, hetzij de directe belangen der leden te behartigen of tot vaststelling te komen van de gemeenschappelijke wenschen der federatieve leden. Het zou tevens als wissel- of transmissiekantoor dienst doen voor doorzending van de voorstellen of mededeelingen van een enkel lid aan de andere leden der federatie, teneinde aldus gemeenschappelijke actie voor te bereiden.

Het Secretariaat zou een archief vormen, waarvan de inlichtingen alleen reeds een belangrijke economische bijdrage zouden vormen ter kennisname van degenen, die zich van de economische ontwikkeling van den Nederlandschen handel buiten Nederland op de hoogte wenschen te stellen. De continuïteit van den arbeid van het persoonlijk initiatief in het buitenland, ten voordeele van Nederlands economische ontwikkeling, het verzamelen van de verkregen resultaten en het voorkomen, dat die resultaten voor den Nederlandschen econoom verloren gaan, zou op zichzelf reeds een aanwinst zijn, afgezien van de voordelen, die de Kamers van Koophandel zelf uit haar aaneensluiting zouden putten.

Het mag toch niet over het hoofd worden gezien, dat het werken der Kamers van Koophandel ten slotte slechts een der uitingen is van het individueel opleven van den Nederlandschen handel, van Hollandschen ondernemingsgeest en dat die uiting als schakel dient te worden erkend in de keten van Nederlandsche instellingen ter bevordering van Hollands economischen vooruitgang. Het doel blijft toch vóór alles bevordering van Nederlandsche belangen en daarmee vestiging en centralisatie in Nederland van wat Hollandsche ondernemingsgeest vermocht tot stand te brengen buiten het land om welks belangen het gaat. *)

Mr. W. ROOSEGAARDE BISSCHOP.

Londen, Juli 1919.

MIJNBOW IN INDIE EN STAATS- EXPLOITATIE.

Mijnbouw, naast landbouw de grootste factor voor de ontwikkeling van een land, heeft, ofschoon van oudsher in den Oost-Indischen Archipel inheemsch, tot nu slechts in onvoldoende mate bijgedragen tot den bloei onzer koloniën. De reden hiervan is geenszins te zoeken in gebrek aan mineralen rijkdom. De met steeds korter tusschenpoozen elkander in den laatsten tijd opvolgende berichten aangaande nieuwe belangrijke vondsten — van ijzer, nikkel, chroom, petroleum, zink, fosfaat, mangaan ¹⁾, en dat nog wel terwijl de exploratie door particulieren op nieuwe terreinen totaal is stil gelegd — bewijzen, dat ook in dit opzicht Nederlandsch-Indië behoort tot de zéér

*) [Men zie hierbij ook de bijdragen op pag. 593 en 613 loopenden jaargang. — Red.]

¹⁾ [Zie hierbij pag. 539 vorigen jaargang. — Red.]

bevoorrechte streken van den aardbol. Desondanks was tot in het allerlaatst van de vorige eeuw alleen de tinwinning van werkelijk belang en kent men ook nu nog als grootbedrijf verder alleen mijnbouw naar steenkool, edele metalen en petroleum. Op zeer bescheiden schaal wordt of werd diamant, jodium en marmer gewonnen.

Op Banka was het tin bekend sinds 1709. Het bedrijf, dat met afwisselend, hoewel steeds gunstig, resultaat werd gedreven, liet tusschen 1850 en 1898 een jaarlijksch overschot, dat liep van pl.m. 1 tot pl.m. 7 millioen en gemiddeld rond 4 millioen bedroeg. Daarna stijgt de netto-winst snel tot gemiddeld 12½ millioen over het tijdvak 1901—1910, terwijl sindsdien door het Gouvernement over de jaren 1911—1917 niet minder werd genoten dan respectievelijk pl.m. 26, 31, 29, 10, 22, 32½ en 26¼ millioen.

Het niet minder bloeiende Billitonbedrijf, dat van 1851 dateert, keerde tusschen 1860—1916 aan de aandeelhouders der eerste rubriek gemiddeld jaarlijks 95,5 pCt. uit, terwijl die der tweede rubriek gemiddeld 79,4 pCt. ontvingen. Aan pachtschat en aandeel in de winst genoot het Gouvernement tusschen 1867—1916 ruim 46 millioen, terwijl aandeelhouders pl.m. 75 millioen verdeelden. Het kapitaal, waarmede de Maatschappij in 1860 werd opgericht, bedroeg 5 millioen, waarvan echter slechts 1 millioen in contanten werd gefourneerd. De concessie werd nl. voor 4 millioen ingebracht.

Het derde tinmijnbouwbedrijf moest zich met meer bescheiden winsten vergenoogen. De in 1889 met een kapitaal van 1½ millioen opgerichte Singkep-tinmaatschappij keerde in de 29 jaren van haar bestaan pl.m. 3.400.000 gulden aan dividend uit of gemiddeld 7,8 pCt. De houders der oprichtersaandeelen genoten totaal f 538.900.

De steenkolenmijnbouw had zijn oorsprong in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. Van Gouvernementswege werd daar in 1848 de mijn Peugaron, later de mijn Oranje-Nassau geopend. De exploitatie werd respectievelijk in 1860 en 1884 gestaakt. De eerste particuliere onderneming, de mijn Julia Hermina, leverde in 1859 haar eerste en enige scheepslading kolen. De Bandjermasinsche opstand, waarbij de noderzetting geheel werd uitgemoord, maakte aan de ontginning, evenals aan die van de mijn Pengaron, een definitief einde.

Het eenige met noemenswaardig succes werkende moderne kolenbedrijf, dat Indië tot nu toe kent, dat der Ombilinmijnen, dateert eerst van 1890. In 1900 bedroeg de productie nog slechts 200.000 ton, sindsdien is zij tot ruim 500.000 ton 's jaars gestegen. Daar dit bedrijf economisch onverbrekelijk samenhangt met dat van den Sumatraspoorweg, kan moeilijk een vaststaand rendementcijfer voor de mijn op zich zelf worden vastgesteld. Mijn en spoorweg samen toonen een rendement, dat alleen in 1914 boven 5 pCt. steeg. De laatste oorlogsjaren waren de resultaten gunstiger.

De Poeloe Laeet-ontginning werd van 1903—1913 voor particuliere rekening gedreven en in laatstgenoemd jaar door den Staat overgenomen om te voorkomen, dat zij in buitenlandsche handen zou vallen, iets wat destijds als niet minder dan Staatsgevaarlijk werd beschouwd. Sindsdien werkt de ontginning met verlies, zelfs gedurende den oorlog, en naar menselijke berekening zal zij dit blijven doen. De netto-productie bedraagt pl.m. 100.000 ton.

De Exploratie-Maatschappij Lematang slaagde eveneens in hare kolenconcessies door den Staat te doen overnemen. De ontginning bevindt zich in het aanvangsstadium. De overige, door Indië verspreid liggende, particuliere kolenontginningen, waaronder die der Oost-Borneo Maatschappij, met een productie over 1917 van pl.m. 40.000 ton en een netto bedrijfs-winst van pl.m. 1 ton, genoemd kan worden, hebben gedurende den oorlog een tijd van eenigen opbloei

medegemaakt. Haar betekenis bleef nochtans zelfs relatief gering.

De goud-zilver-mijnbouw is reeds van zeer ouden datum. Overleveringen maken melding van goudproductie op Sumatra reeds in de 13de eeuw; de Salidamijn is sinds 1669 in intermitterend bedrijf. Op Borneo werd sinds oude tijden goud gewasschen in en nabij de rivieren. De goudwinning op Celebes was in de 18de eeuw van belang. Ook Java schijnt goud geleverd te hebben. In het centrum der belangstelling kwam deze tak van Indischen mijnbouw echter eerst in de allerlaatste jaren der vorige eeuw, waarbij het publiek onpartijdig zijn gunsten over Celebes, Borneo en Sumatra verdeelde. Soemalata, Kahajan, Bwool, Sepingan, Kwandang Soemalata, houden nog de herinnering levendig aan een lange serie mijnbouwmaatschappijen en syndicaten, in dien tijd ontstaan, welke vrijwel zonder uitzondering beschikten over een sterk verwaterd aandeelenkapitaal, doch daarentegen niet over een mijn of over iets, dat een mijn had kunnen worden. Zooals ook nu nog veelal het geval is bij Nederlandsche mijnbouwmaatschappijen, wedijverden commissarissen en directies in algeheele onbekendheid met alles wat op mijnbouw betrekking heeft. Het denkbeeld, dat in het bestuur van een mijnbouwmaatschappij ook een enkele mijn-ingenieur op zijn plaats zou kunnen zijn, is eerst van veel lateren datum en zelfs nu nog onvoldoende doorgedrongen. Vermakelijke lectuur — althans voor niet-aandeelhouders — vormen de rapporten, waarop ontstaan of voortbestaan van deze maatschappijen berustte. Men vindt er bij, waarin het jaarlijks te verwachten dividend tot in tienden van procenten wordt berekend, doch waarbij de ertsreserve, de basis van waardeberekening voor iedere mijn, alleen berustte op geologische hypothese en later dan ook afwezig bleek. Het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat onder zulke omstandigheden de resultaten verre van fraai waren. Op Borneo leverden o.a. de concessies Kahajan, Loemar en Sintoeroe eenig product. Geen enkele maatschappij bracht het echter tot een blijvend bedrijf van eenig belang. Op Celebes resteerden de mijnbouwmaatschappijen Totok en Paleh, waarvan de eerste nooit, de tweede over 1911—1915 en in 1917 dividend declareerde. De gezamenlijke uitkeering over deze jaren bedroeg nog niet 1 miljoen bij een totaal aandeelenkapitaal van f 4.075.000. Uit een later meer gezond tijdperk dateerend zijn op Celebes in exploitatie de concessies der Mijnb. Mij. Bolang Mongondou, welke bij een totaal aandeelenkapitaal van 1 miljoen in 1916—'18 totaal f 250.000 dividend gaf.

Betere resultaten toont Sumatra. De meeste bekendheid verkregen aldaar de ondernemingen, staande onder de gemeenschappelijke leiding der firma Erdmann & Sielcken. Met blijvend succes werden hiervan geëxploiteerd de concessies Lebong Donok en Simau, respectievelijk door de Mijnb. Mij. Redjang Lebong en Simau. Redjang Lebong keerde naast belangrijke tantièmes aan directie en commissarissen over 1903—1918 niet minder dan ruim 15 miljoen aan dividenden uit, bij een aandeelenkapitaal normaal groot 2½ miljoen. De concessie, waaraan f 60.000 ten koste was gelegd, werd daarbij voor niet minder dan f 1.200.000 ingebracht, waar tegenover staat, dat de laatste f 200.000 aandeelen tegen 220 pCt. werden uitgegeven. De bedrijfsresultaten kunnen dan ook niet anders dan als buitengewoon gunstig worden beschouwd. Zonder twijfel zou momenteel de positie der maatschappij rooskleuriger zijn, indien niet, behalve het technisch ook vooral het economisch beheer te wenschen had overgelaten. De exploratie der concessie en de tijdige openlegging der mijn zijn verzuimd in den tijd toen de schitterende bedrijfsoverschotten de Maatschappij gemakkelijk in staat zouden hebben gesteld de daaraan verbonden uitgaven haast ongemerkt te bestrijden. Dat men, zooals

het jaarverslag over 1918 vermeldt, moet *trachten* het bedrijf weer op *rationeële* basis te *brengen*, klinkt ongelooflijk voor een onderneming, die in 15 jaar 6-maal haar kapitaal aan dividend uitkeerde.

De Mijnbouw-Mij. Simau verkeert, wat hare kapitalisatie betreft, in zeer bijzondere omstandigheden. Zij ontstond in 1906 uit de gelijknamige exploratiemaatschappij en werd opgericht met een kapitaal van f 1.500.000. De concessie werd ingebracht voor f 500.000. Het resteerende miljoen werd echter niet à pari uitgegeven, doch in de jaren 1907, 1908 en 1909 tegen koersen van 250, 350 en 500 pCt. geplaatst, waardoor totaal een bedrag van f 2.937.500 werd verkregen. Het lijdt geen twijfel of alleen de hoge dividenden der zustermaatschappij hebben deze emissies doen slagen. Het resultaat was, dat alhoewel de kapitalisatie slechts 1½ miljoen aangeeft, in werkelijkheid een veel grooter bedrag in de onderneming werkt, temeer waar ook ten behoeve der ingebrachte concessie reeds belangrijke reële uitgaven waren gedaan. Bij de beoordeeling der verkregen resultaten en van de in de laatste jaren uitgekeerde dividenden moet hiermede degelijk rekening worden gehouden. Een dividend van 30 pCt. op een tegen 250 pCt. geëmitteerd mijnbouwaandeel is niet bijzonder fraai, bij een emissiekoers van 500 pCt. is het natuurlijk beslist onvoldoende. De aandeelhouders genoten in 12 jaar 185 pCt., wat bij een gemiddelden emissiekoers van pl.m. 300 pCt. op slechts even 5 pCt. neerkomt. Van invendien van het agio is nog geen sprake.

Totaal is door Simau f 2.775.000 aan dividend uitgekeerd.

Tot dezelfde groep behooren Gloemboek en Ketahoen. De eerste verwerkte ongeveer ½ miljoen zonder voldoende resultaat. Ketahoen ontstond uit de Mijnb. Mij. Lebong Soelit, die pl.m. 2 miljoen had uitgegeven, zonder in het stadium van exploitatie te komen. De reorganisatie gaf totaal haast 1,3 miljoen nieuw geld. Aan dividend is totaal uitgekeerd ruim 1,2 miljoen. Bij de liquidatie, die aanstaande is, blijft er wellicht wat over voor de preferente aandeelhouders.

Behalve de concessies der Erdmann & Sielcken-groep, bleven in exploitatie Salida en Aequator. De eerste maatschappij, wier concessie bewerkt wordt door de Kwandang Sumatra Mijnb. Mij., gaf in de beide laatste jaren f 333.000 aan dividend, de tweede tot heden niets.

Van Staatswege is in voorbereiding de exploitatie der ertsgangen van Tambang Sawah en Gedang Ilir. Het erts van Gedang Ilir behoort, wat het zilver betreft, de hoofdzaak in dit geval, tot een voor kort niet verwerkbaar ertssoort, welke ook in verschillende mijnen in de Vereenigde Staten en Mexico voorkomt en daar aanleiding gaf tot sluiting der betreffende mijnen. Door een tweetal Nederlandsche mijn-ingenieurs, Prof. S. J. Vermaes en M. H. Caron, zijn in het laboratorium twee procédés uitgewerkt, die de winning van het zilver mogelijk zullen maken. Hun bruikbaarheid in de practijk moet nog worden onderzocht.

Wanneer wij de resultaten van den goud-zilvermijnbouw samenvatten, dan bestaan deze dus in één zonder twijfel geslaagde onderneming, Redjang Lebong, drie mijnen zijn momenteel in matig renderend stadium, nl. Simau, Bolang Mongondou en Salida, nog niet of niet meer in renderenden staat zijn Aequator, Totok en Paleh. Van de Staatsontginning bestaan goede verwachtingen. De rest is te gronde gegaan. Aan dividend is tot heden ongeveer 20½ miljoen uitgekeerd.

Om dit resultaat te bereiken, zijn blijkens een door den mijn-ingenieur N. Wing Easton samengestelde lijst in het Jaarboek 1914 van het Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap opgericht niet minder dan 175 maatschappijen en syndicaten met een gezamenlijk kapitaal van pl.m. 114 miljoen gulden. Ook

indien men er rekening mede houdt, dat onder dit bedrag een belangrijke hoeveelheid water is begrepen en tegelijk de nog te verwachten baten der nog in bedrijf zijnde mijnen zeer hoog aanslaat, moet de conclusie luiden, dat de directe resultaten van den mijnbouw op edele metalen slecht zijn geweest. Zonder twijfel is er belangrijk meer geld den grond ingegaan, dan er is uitgekomen, gezwegen nog van het renteverlies. Dit behoeft nu niet te verwonderen, wanneer men weet, dat, zooals door Prof. R. W. van der Veen in „de Ingenieur” is vermeld, het rendement van alle goudmijnen in West-Australië, een der rijkste goud-districten der wereld, omgeslagen over het geheele kapitaal, vertegenwoordigd in de goudontginning, slechts 3 pCt. bedraagt. Doch voor dit nuchtere feit, dat deskundigen bekend is of behoort te zijn, is het Nederlandsche publiek steeds blind geweest. De enkele gunstige resultaten deden dan ook een wilde speculatie in mijnbouwaandeelen aan de beurzen van Amsterdam en Batavia ontstaan. Redjang Lebongs steeg tot boven 1000 pCt., een koers voor een aandeel in een goudmijn, die zelfs niet door een dividend van 100 pCt. wordt gemotiveerd en welke zeker buiten alle verhouding stond tot de waarde van de aangetoonde ertsreserve. Hier kon men echter tenminste nog wijzen op tastbare resultaten, doch Ketahoens, die het nooit verder brachten dan tot een dividend van 26,1 pCt., zagen een gelijktijdigen koers van 510 pCt., terwijl Simau's 840 pCt. deden, ruim een jaar voordat de productie begon en vier jaar voordat er sprake was van een eerste dividend van 20 pCt.! Aan door dergelijke koersen opgewekte verwachtingen konden zelfs goede mijnen natuurlijk niet voldoen. De vanzelf sprekende *débâcle* volgde en verhiel de bekende uitdrukkingen „*miming is chance*” en „*a mine is a hole in the ground owned by a liar*” tot axioma's in Nederland, waartegen het niet meer helpt op te komen. Deze *débâcle* heeft echter zonderling genoeg niet tot het inzicht gevoerd, dat het dwaasheid is om voor concessies en in meerdere mate natuurlijk voor opsporingsvergunningen bedragen in geld en aandeelen uit te keeren, uitgedrukt in vele tonnen gouds. Naar het voorkomt behooren concessies — voor zoover niet betreft reële uitgaven — niet betaald te worden met aandeelen, doch met winstbewijzen, welke uit den aard der zaak niet verhandelbaar zijn voor er werkelijk winst is. Hierdoor zou het gedobbel en de concessie-jagerij ten zeerste worden beperkt en de ertsgangmijnbouw op meer reële basis komen.

Van zeer jongen datum is in Nederlandsch-Indië de exploitatie van aardolie. De oudste boringen dateeren van 1885 en 1886. De ontwikkeling van dezen tak van mijnbouw is daarentegen des te sneller geweest. Werd in 1892 niet meer verkregen dan pl.m. 7000 ton ruwe olie op Sumatra en pl.m. 9000 K.L. lichtpetroleum op Java, sindsdien steeg de totale productie tot boven 1.600.000 ton. De financieele resultaten waren aan deze snelle ontwikkeling evenredig. Het leeuwendel der productie kwam successievelijk in handen der Koninklijke. Deze keerde over 1890—1900 gemiddeld 17 pCt. dividend uit; over 1901—1910 gemiddeld 42 pCt., sindsdien gemiddeld 40 pCt. Deze toch reeds zeer respectabele cijfers geven nog slechts een onzuiver beeld van de winstgevendheid der petroleum-exploitatie, o.a. doordat in 1907 door de Koninklijke per aandeel twee bonusaandeelen werden uitgereikt.

Wat tin en petroleum betreft, zijn de directe resultaten belangrijk beter, dan men in het algemeen van mijnbouw het recht heeft te verwachten. Bijzondere factoren hebben hiertoe medegewerkt.

Wat het tin betreft, was een factor van overwegend belang de omstandigheid, dat het erts alluviaal voorkomt in zeer rijke aaneengesloten afzettingen, op kleine diepte onder of direct aan de oppervlakte gelegen, waaruit de winning van het erts met behulp van weinig hulpmiddelen en van weinig bedrijfskapitaal op eenvoudige wijze mogelijk is. Een tweede factor, die gemeenlijk over het hoofd gezien wordt, doch waar-

van de beteekenis moeilijk kan worden overschat is, dat zowel het Banka- als het Billitonbedrijf, practisch gesproken, tot nu toe hebben beschikt over onbeperkt werkerterrein. De Billitonconcessie omvat niet minder dan 4.594,16 K.M². Volgens de mijnordonnantie is de maximum concessie-grootte voor tin 1000 H.A. of 10 K.M². De Billiton Maatschappij beschikt dus over niet minder dan 460 concessievelden van maximum grootte, terwijl Banka nog 2½ maal zoo groot is. De grootte van het werkveld in verband met de eenvoudige manier, waarop men daarvan door boren of putten graven den tinrijkdom van te voren kon vaststellen, maakte het mogelijk alleen die terreinen in ontginning te nemen, die bij de bestaande exploitatiekosten ruime of althans zeker voldoende winst zouden laten, terwijl men naar believen het aantal ontginningszetels kon inkrampen of uitbreiden. Banka en Billiton vormen dan ook geenszins enkelvoudige mijnbouwondernemingen, doch een complex van een zeer groot aantal vrijwel onafhankelijke mijnen. Voor Billiton was dit aantal, dat in den loop der jaren vrij sterk schommelde, in 1916 vijftig, waarvan tien in eigen beheer werden ontgonnen. De behoefte aan veelzijdig ontwikkeld technisch personeel maakt, dat de algemeene onkosten, aan een mijnbouwbedrijf verbonden, steeds zwaar op de resultaten drukken en het behoeft nu wel geen betoog, welke gunstige invloed uitgaat van de mogelijkheid om deze algemeene onkosten te verdeelen over 50 vrijwel gelijksoortige bedrijven in plaats van dat zij ten laste van een enkel bedrijf moeten worden gebracht. De gelijksoortigheid der bedrijven maakt bovendien door hunne vereeniging aanmerkelijke besparing op de eigenlijke bedrijfskosten mogelijk door het stichten van een centrale reparatie-richting, van een centrale smelterij, van een krachtcentrale, door gemeenschappelijke administratie en inkoop van benodigdheden en voedingsmiddelen, enz. enz. Moeilijk kan worden nagegaan, welk aandeel van de winst, uit het Banka- en Billitonbedrijf resulteerend, op rekening van dezen gunstigen factor van een onbeperkt werkerterrein moet worden gesteld, doch zeker is, dat dit aandeel zéér belangrijk is. Uit de resultaten, op Banka en Billiton verkregen, mag men dan ook geenszins concludeeren, dat mijnbouw op alluviaal tin in het algemeen zulke gunstige resultaten geeft. Singkep en de ondervinding in Malakka en Siam wijzen hierop trouwens duidelijk. In de mogelijkheid om door verdere centralisatie te komen tot nog meerdere besparing van winningskosten, ligt een argument om na 1927 het Billitonbedrijf met het Bankabedrijf te vereenigen.

Voor de petroleumresultaten geldt iets dergelijks. De vereeniging der verschillende ondernemingen, onder leiding der Koninklijke kwam op zichzelf reeds aan de bedrijfsuitkomsten ten goede. Deze maatschappij werd door de in Indië verkregen resultaten in de gelegenheid gesteld met succes de concurrentie tegen de machtige Standard Oil-groep op te nemen en zich te ontwikkelen tot een organisatie, waarvan de haast talloze ondernemingen en belangen over de halve wereld verspreid liggen. Het is niet te ontkennen, dat de Indische petroleumindustrie de basis vormt, waarop het trotsche gebouw der Koninklijke en hare dochtermaatschappijen kon worden opgetrokken, doch deze ontwikkeling tot wereldbedrijf, die dan toch voornamelijk te danken is aan durf, werkkraft en inzicht in zaken van de leiders der Koninklijke, maakte het eerst mogelijk met die Indische petroleumindustrie winsten te behalen, als thans het geval is. De velen; die de actie der Koninklijke en lang niet altijd ten onrechte critiseeren, zijn als regel blind voor deze zijde der medaille en wanen deze winsten onafscheidelijk verbonden aan het petroleumbedrijf.

Indien men alleen de directe baten in het oog houdt, kan men het voorgaande samenvattend zeggen, dat de mijnbouw op tin en petroleum in Nederlandsch-Indië buitengemeen lucratief is geweest en gebleven, dat de steenkolenmijnbouw met moeite een

schamele rente opbrengt, terwijl wat de edele metalen betreft de resultaten, in het algemeen ongunstig moeten worden genoemd.

(Wordt vervolgd).

J. RUEB.

DIVIDEND- EN TANTIEMEBELASTING.

Prof. van Gijn doet mij in zijn repliek in het nummer van 2 Juli van dit weekblad de vraag, of de grondbelasting van een gebouw van een vennootschap, welke ten laste komt van de vennootschap, nu ook alleen door de aandeelhouders moet worden betaald? Ook stelt hij dezelfde vraag ten aanzien van de personeele belasting.

Bij deze vragen schijnt mij uit het oog verloren, dat de grondbelasting en de personeele belasting heffingen zijn van een geheel anderen aard dan de dividendbelasting. De eerste moeten worden betaald onverschillig of er al of niet winst is; maken deel uit van de onkosten van het bedrijf, na betaling waarvan eerst zal blijken, of er winst is. De dividendbelasting daarentegen wordt geheven, zooals art. 1 der Wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting het uitdrukt, „van de uitdeelingen”. Van haar is dus geen sprake, als er niet is winst en wel tot uitdeeling bestemde winst. Zij behoort niet tot de onkosten van het bedrijf, maar is eene belasting van de uitdeelingen, een last, drukende op hen, die de uitdeelingen genieten. De wet is daaromtrent volkomen duidelijk.

Dat de belasting verschuldigd is door de vennootschap, brengt in dit karakter der belasting geen verandering. De vennootschap heeft haar te betalen van de uitdeelingen. Zij moet, wat de winstaandeelen en salarissen betreft, de belasting in mindering brengen van die aandelen en salarissen. Voor de uitdeelingen aan de aandeelhouders geldt niet hetzelfde. Het voor de aandeelhouders beschikbare bedrag mag dus tusschen dezen en den Staat naar evenredigheid worden verdeeld, op de wijze, in mijne vorige bijdrage aangegeven.

De opvatting van Mr. van Gijn leidt er toe, dat de belasting niet alleen wordt geheven van de uitdeelingen, maar, zooals de door hem in nr. 176 gegeven berekening aantoont, óók van bedragen, die niet worden uitgedeeld; hij brengt de dividendbelasting ten laste o.a. van het deel van de winst, dat volgens de bepalingen van de statuten aan het reservefonds ten goede komt en dus niet wordt uitgedeeld. Ik acht dit in strijd met de duidelijke woorden van de wet. Dat de belastingschuldigen alleen met deze hebben te maken en niet met meeningen, bij de behandeling der wet door Regeering of door Kamerleden verkondigd, schijnt mij moeilijk voor tegenspraak vatbaar.

Ten slotte de rechten van preferente aandeelhouders, „ingeval deze voor 5 pCt. preferent zijn en de winst maar net f 50.000 op een kapitaal van één millioen (f 500.000 preferent) bedraagt”. Naar mijne opvatting ontvangen alsdan de preferente aandeelhouders 5 pCt., terwijl de dividendbelasting van deze uitdeeling hetgeen kan worden uitgedeeld aan de gewone aandeelhouders vermindert, immers dezen hebben eerst aanspraak op dividend, nadat de preferente aandeelhouders 5 pCt. hebben ontvangen.

Nemen wij wederom het voorbeeld, door Prof. van Gijn gegeven in nr. 176 van dit blad, dat ik ook in nr. 181 heb gevolgd, dan krijgen wij de volgende berekening:

De winst bedraagt	f 50.000
In de eerste plaats krijgen de preferente aandeelhouders 5 pCt. over f 500.000	f 25.000
Aan de gewone aandeelhouders kan worden uitgekeerd 4½ pCt.	„ 21.250
8 pCt. belasting van de uitdeelingen aan aandeelhouders, ten bedrage van f 46.250	„ 3.700
Op nieuwe rekening	„ 50
	f 50.000

Ik durf zeggen, dat hiermede aan de wet is voldaan en dat aldus iedere groep van de aandeelhouders ontvangt wat haar toekomt.

De uitkomst, waartoe ik kom, maakt tevens duidelijk, dat ik geen aanleiding had Mr. Fruin te bestrijden, wiens betoog strekte om aan te toonen, dat in een geval als het onderhavige aan de preferente aandeelhouders 5 pCt. onverkort behoort te worden uitgedeeld. Met die slotsom vereenig ik mij geheel, zij het op eenigszins andere gronden dan de schrijver.

MOLENGRAFF.

UITGEVOERDE EN VOORGENOMEN VERBETERINGEN VAN ONZE SCHEEP- VAARTWEGEN.

d. Besluit.

De economie van openbare werken is buitengewoon ingewikkeld en moeilijk, concrete oplossingen zijn op dit gebied wel nagenoeg nooit te geven, omdat bij elk vraagstuk de gegevens vooral voor de toekomst slechts bij benadering zijn aan te geven en de invloed, welke daarvan in velerlei richting zal uitgaan, aan elke berekening ontsnapt. Beschouwingen op dit gebied zullen hen, die onweerlegbare bewijzen verlangen, steeds onbevredigd laten en zoo zullen ook velen door de voorafgaande reeks artikelen ¹⁾ onbevredigd zijn gebleven.

Wanneer men de wenschelijkheid van den aanleg van een waterweg wil betoogen, zal men aan moeten toonen, dat aanleg van een spoorweg of uitbreiding van een bestaanden spoorweg niet de voorkeur verdient. Deze eisch is gemakkelijk te stellen, maar er aan voldoen is moeilijk. De commissie van de Twenthsche kanalen, waarin zitting hadden mannen, die de plaatselijke verkeersverhoudingen terdege kennen, verklaart het onomwonden voor onmogelijk om vergelijkbare cijfers te geven voor de vervoerskosten te water en per spoor. Men zal dan ook in den regel uit moeten gaan van het feit, dat vervoer te water in het bijzonder voor het vervoer van massa-producten goedkooper is dan het vervoer per spoor en dat dus voor die plaatsen waar zich een belangrijk vervoer van massa-producten ontwikkelt, aansluiting aan het waterverkeer noodig is om de verdere economische ontwikkeling ongestoord te doen plaats hebben.

In elk geval dient dus in de eerste plaats nagegaan te worden of een zoodanig omvangrijk massa-goederenverkeer te verwachten is, dat een eenigszins beteenkende scheepvaart zich zal kunnen ontwikkelen. Verder zal het weer van den omvang van dat verkeer afhangen, welke maximum grootte van de schepen aangenomen moet worden. In het algemeen varen grootere schepen voordeliger dan kleinere, maar dit zal slechts dan het geval zijn, wanneer zij geregeld in gebruik zijn. De grootste schepen zullen dus slechts daar gebruikt worden, waar regelmatig groote hoeveelheden massa-producten zijn te vervoeren; waar kleinere hoeveelheden zijn te vervoeren, zal ook in het algemeen een kleiner scheepstype gebruikt worden.

In ons land beginnen zich op dat gebied zekere grenzen af te teekenen. Het groote Rijnvaartverkeer naar Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen bedient zich van de grootste binnenvaartuigen tot ongeveer 3500 ton toe. Voor het overige zeer groote binnenvervoer rekent men op schepen van 2000 ton (Maas en Maas-Waalkanaal en eventueel in de toekomst Twenthsche kanalen en vaarweg Groningen—Stavoren), terwijl men verder voor de groote binnenvaart op schepen van ongeveer 600 ton rekent (Brahantsche kanalen, Twenthsche kanalen en vaarweg Groningen—Lemmer). Het is ongetwijfeld gewenscht bij de verbetering van onze scheepvaartwegen met deze hoofdlijnen rekening te houden, opdat langzamerhand zekere eenheid zal ontstaan.

¹⁾ Zie loopenden jaargang pag. 8 Algemeene beschouwingen; pag. 201, 225, 259 De toegangswegen van uit zee; pag. 280, 331, 358, 498, 551, 618 Binnenscheepvaartwegen.

De vraag of de uitgaven voor een bepaalden vaarweg economisch verantwoord zijn, zal veelal meer een gevoels- en vertrouwenszaak zijn, dan dat zij voor eenigszins exacte oplossing vatbaar is. Feitelijk zou het vervoer niet slechts met de eigenlijke vrachtkosten, maar ook met de kosten van rente van het aanlegkapitaal, van beheer en van onderhoud van den vaarweg belast moeten kunnen worden, evenals zulks althans voor een groot deel met het spoorwegverkeer het geval is. Anderdeels zal men zich weder niet op het beperkte standpunt moeten stellen, dat alleen het vervoer de geheele lasten moet kunnen dragen. Wanneer de mogelijkheid van het vervoer te water de gelegenheid ontsluit om verdere economische voordeelen te behalen, dan zal zeker aanleg van een waterweg uit algemeen economisch oogpunt verantwoord kunnen zijn, ook al zou het vervoer alleen niet in staat zijn alle lasten te dragen. De gemeenschap is zeker aangewezen om dit werk te maken.

Ook uit een oogpunt van zuiver financieel staatsbelang, zal het besteden van belangrijke sommen voor waterwegen verantwoord zijn, wanneer daardoor nieuwe bronnen van inkomsten worden ontsloten, zoodat de Staat veelal langs geheel onverwachte wegen ruimschoots vergoed krijgt, wat schijnbaar a fonds perdu is uitgegeven. Dit alles zal men vooraf slechts in zeer algemeene lijnen kunnen voorzien en veelal zal een goed vertrouwen op de toekomst meer moeten leiden, dan op eene bepaalde berekeningen gebaseerde beschouwing; hier geldt het: wie niet waagt, wie niet wint.

Deze door sommigen wellicht als economische ketten te brandmerken beschouwingen mogen er echter niet van af houden om in elk geval vooraf de omstandigheden zoo nauwkeurig mogelijk na te gaan en de hoofdrichting te zoeken, waarin de lijnen der economische ontwikkeling zullen gaan. Groot is zeker de verleiding om mee te gaan met plannen, die van een ruimen algemeen technischen opzet getuigen en vooral ook de ingenieur moet zich hiervoor hoeden. Men toch moet in deze materie een belangrijke rol worden toebedacht. Hij mag niet wezen de knappe timmerman, dien de heeren laten komen om een karweitje op te knappen, hij mag evenmin zijn de man, die uitsluitend uitziet naar het vinden van vernuftige technische oplossingen. Hij moet zijn de man, die begrijpt, dat al wat hij ontwerpt en uitvoert, niet tot stand komt om der wille van de mooie technische oplossing, maar om der wille van het economisch voordeel, dat er mede bereikt wordt. Hij moet daarom begrip hebben van het economische doel van het werk, dat hij aflevert, omtrent de eischen, waaraan zijn werk moet voldoen, voorgelicht worden door hen, die er van gebruik zullen maken en dan zijn plannen zoodanig inrichten, dat zij een maximum van economisch effect zullen hebben.

Zowel te groot als te klein opgezette werken zullen schadelijk zijn, al zal ook het laatste in den regel het ergste zijn. De maat behoort verband te houden met de economische betekenis van het werk. Al zal men nu de economische betekenis niet op een goudschaaltje kunnen afwegen, deze behoort toch bij elk werk het uitgangspunt te zijn. Al blijft het een moeilijke zaak, in elk geval een scherp omlind beeld van die economische betekenis te geven, toch moeten de hoofdlijnen daarvan steeds op den voorgrond staan en soms wel eens wat meer dan veelal in staatsstukken betreffende belangrijke openbare werken het geval is.

Voor het ontsluiten van een bepaald gebied voor de scheepvaart zal men veelal belangrijke sommen mogen besteden, maar ernstig zal in elk bijzonder geval overwogen moeten worden of de vaak hooge uitgaven, noodig om met het allergrootste in aanmerking komende scheepstype (waarmede blijkens elke scheepvaartstatistiek toch maar betrekkelijk weinig gevaren wordt) te allen tijde ongehinderd te kunnen varen, al dan niet economisch verantwoord zijn. v. KUFFELER.

DE HANDELSSTATISTIEK DER KOLONIE SURINAME.

De ondeugdelijkheid der Surinaamsche handelsstatistiek, zoowel wat volledigheid als wat betrouwbaarheid betreft, is reeds sedert tal van jaren een algemeen bekend feit. In de Memorie van Antwoord van de ontwerp-verordening tot wijziging van de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918 is hierop door den Gouverneur reeds de aandacht gevestigd. Door den Gouverneur van Suriname is op 27 Januari dj. aan de Kol. Staten ingediend een ontwerp-verordening betreffende de statistiek van den in- en uitvoer en tot wijziging van de Scheepvaartverordening.

Toegezegd werd, dat nader zou worden overwogen op welke wijze de tegenwoordige inrichting van de Surinaamsche handelsstatistiek zou kunnen worden verbeterd.

Dat in weerwil van de erkenning van het feit, dat verbetering noodzakelijk was, deze verordening zoo lang is uitgebleven, vindt, naar de Gouverneur meent, voor een goed deel zijn verklaring in het feit, dat men heeft willen wachten: 1e. op een internationale regeling der handelsstatistiek; 2e. op het tot stand komen van de reeds sedert lange jaren voorgenomen herziening van het tarief van invoerrechten.

Van de onder 1e. genoemde internationale regeling zal voorloopig wel niets komen, terwijl een goede regeling van de handelsstatistiek in Suriname moet voorafgaan aan een volledige tariefsherziening, aangezien voor de laatste beschikt moet kunnen worden over betrouwbare cijfers van invoer van de verschillende goederen, opdat met juistheid kan worden beoordeeld, welke invloed van eene verhooging of verlaging van het recht op zeker artikel is te verwachten. De voornaamste gebreken, welke aan de tegenwoordige statistiek kleven, zijn: 1e. de onsystematische rangschikking en de verouderde wijze van inrichting; 2e. de onjuiste waardebepaling der meeste goederensoorten; aangezien in de tegenwoordige statistiek als waarde is aangenomen de factuurwaarde der goederen, en deze niet wordt verhoogd met 20 pCt. (voor transport, assurantie en commissie), terwijl voor de goederen, naar een specifiek recht belast, de waarde niet uit de aangifte kan worden gevonden, doch deze wordt afgeleid uit de bekende marktprijzen. Om tot de wetenschap van deze marktprijzen te komen, staat der administratie geen enkel middel ter beschikking. Zeer dikwijls moet hiervoor worden afgegaan op onbetrouwbare cijfers, indien al gegevens worden verstrekt; 3e. de gebrekkige aanwijzing der landen van herkomst en bestemming. Als land van herkomst van ingevoerde goederen wordt thans door den handel ten onrechte in de aangiften vermeld het land waar de goederen in het schip zijn geladen. Voor goederen, afkomstig uit Engeland en aldaar gekocht, doch overgeladen in Demerara, wordt als land van herkomst opgegeven Britsch-Guyana.

Hetzelfde vindt plaats bij de uit te voeren goederen. Hiervoor wordt als land van bestemming opgegeven het land van bestemming van het uitgaande schip, waarin de goederen zullen worden geladen. Vooropstellende dat de gegevens, waaruit thans de statistiek van den in- en uitvoer wordt samengesteld, maar al te vaak niet aan redelijke eischen voldoen, is in de eerste plaats naar 's Gouverneurs oordeel, medewerking van den handel noodig om tot de gewenschte verbetering te geraken. En waar na de in de laatste jaren opgedane ervaringen wel niemand meer het groote nut van een betrouwbare handelsstatistiek voor landbouw, handel en nijverheid zal in twijfel trekken, en bovendien haar belang uit fiscaal en handelseconomisch oogpunt niet mag worden onderschat, kan in dezen medewerking van den handel ten bate van het algemeen zeer zeker geen onredelijke eisch worden genoemd. Toch kan moeilijk wor-

den aangenomen, dat de handel voortaan de aangiften ten invoer en ten uitvoer zonder eenigen dwang zou aanvullen met gegevens, die er tot nog toe uit onverschilligheid voor de statistiek of om welke andere reden ook, niet in worden vermeld. In elk geval behoort zekerheid te bestaan, dat een ieder zich aan de eischen zal onderwerpen. Tot een juiste, waardevolle statistiek zal men dan ook niet kunnen komen zonder een wettelijke regeling, waarbij de handel tot het doen van de voor een gereorganiseerde statistiek noodzakelijke opgaven wordt verplicht, waardoor de praktische uitvoerbaarheid en de doeltreffendheid van de nader te geven voorschriften worden gewaarborgd. Bij de samenstelling van de ontwerp-verordening is de Nederlandsche Statistiekwet (Nederlandsch Staatsblad 1916; No. 175), voor zooveel noodig en mogelijk, nagevolgd. Het ligt in de bedoeling den handel in geen geval meer verplichtingen op te leggen, dan voor het bereiken van het beoogde doel noodzakelijk is.

Evenals tot dusver, zullen volgens de nieuwe verordening de benodigde gegevens worden ontleend aan de aangiften en andere documenten, die voor de vervulling van de douaneformaliteiten gevorderd worden. De aangiften zullen evenwel moeten worden aangevuld. Verder zal de betekenis van uitdrukkingen als „waarde”, „land van herkomst” enz., nauwkeurig moeten worden omschreven. De daarvoor vereischte bepalingen zullen bij Besluit van den Gouverneur worden vastgesteld, opdat bij verandering van omstandigheden de noodig geachte wijzigingen in aller belang binnen korten tijd op eenvoudige wijze kunnen worden tot stand gebracht.

De maatregel zal voorloopig geen bijzondere kosten met zich brengen. Mocht naderhand blijken, dat in verband met de meerdere werkzaamheden voor de handelsstatistiek uitbreiding van het personeel op het kantoor van den Ontvanger der Invoerrechten en Accijnzen te Paramaribo noodzakelijk zal zijn, dan zal de Gouverneur overwegen de daaruit voortvloeiende kosten te dekken door de heffing van een matig statistiekrecht van alle in- en uit te voeren goederen, zooals thans in Nederland wordt geheven krachtens de Wet op het Statistiekrecht 1916 (Wet van 14 December 1916, Staatsblad 530).

Het ligt in de bedoeling van den Gouverneur het volgende te bepalen:

De aangifte van de soort der goederen zal zoodanig moeten geschieden, dat rangschikking volgens de nader vast te stellen naamlijsten mogelijk zal zijn. De samenstelling dezer naamlijsten zal tijdig ter kennis van den handel worden gebracht.

De hoeveelheid der goederen zal steeds moeten worden aangegeven in bruto gewicht. Dit gegeven zal meestal aan de ladingpapieren kunnen worden ontleend en dus zonder veel moeite kunnen worden vermeld. Behalve het gewicht zal voor sommige goederen, die naar een anderen maatstaf plegen te worden verhandeld, tevens nog de aangifte van het aantal stuks (zooals voor vee), of van de litermaat (zooals voor dranken), worden gevraagd.

Bovendien zal bij den in- en uitvoer van alle goederen de waarde moeten worden opgegeven.

Als land van herkomst zal in de aangiften ten invoer moeten worden vermeld het land uit welks handel de goederen afkomstig zijn, dat zal in den regel zijn het land, van waar de goederen door den buitenlandschen verkoper zijn verzonden.

Als land van bestemming zal in de aangiften ten uitvoer moeten worden vermeld het land in welks handel de goederen zullen overgaan, of met andere woorden, het land waarheen de goederen door den exporteur zijn verkocht.

Vertrouwd wordt, dat de handel het groote belang van het verstrekken van deze gegevens, welke voor de samenstelling van een goede statistiek onmisbaar zijn en dan ook in de meeste landen den grondslag vor-

men der handelsstatistiek, zal willen inzien, en door het zooveel mogelijk verstrekken van juiste gegevens zal medewerken tot het verkrijgen van een goede statistiek van den in- en uitvoer. Volgens art. 1 moeten de bij den uitvoer vereischte aangiften door den afzender der goederen worden *gedaan*, doch zij mogen worden *ingeleverd* door diengene, die zich met den uitvoer belast.

Het komt momenteel in Suriname nog weinig voor, dat een aangifte ten uitvoer wordt ingeleverd door een ander dan den afzender der goederen (bijv. door een expediteur of door een agent eener stoomvaartmaatschappij), doch men wil hiermede voor de toekomst rekening houden en den afzender der goederen, die bekend is met vereischte bijzonderheden omtrent waarde, hoeveelheid en land van bestemming der goederen, verplichten tot het doen der aangifte (wel te onderscheiden van het inleveren van het stuk).

Art. 3 bepaalt, dat de ambtenaren der belastingen bevoegd zijn inzage te vorderen van de bij de ten in- en uitvoer aangegeven goederen behoorende vrachtbrieven, cognossemten of andere ladingpapieren en zolang de gevorderde inzage niet is verleend, wordt de aangifte als niet gedaan beschouwd. Hierdoor zullen de ambtenaren der belastingen over een doeltreffend middel van controle op de aangiften kunnen beschikken, waardoor onderzoek en opnemings der goederen ten behoeve der statistiek tot de uitzonderingen zal behooren.

Art. 4 luidt: 1°. De ambtenaren der belastingen zijn bevoegd alle goederen die ten in- of uitvoer zijn aangegeven of waarvoor de volgens de bepalingen der Scheepvaartverordening vereischte aangifte tot in- of uitvoer niet is gedaan, te onderzoeken en de hoeveelheid op te nemen, ook wanneer het onderzoek of de opnemings niet in het belang van de koloniale kas noodig is. Van het voorgenomen onderzoek of de opnemings wordt zoo mogelijk de belanghebbende in kennis gesteld, die daarbij tegenwoordig kan zijn.

2°. Indien de volgens de bepalingen der Scheepvaartverordening vereischte aangifte niet is ingeleverd komen de kosten, op het onderzoek en de opnemings vallende, ten laste van den ondernemer van het vervoer.

3°. De kosten van het onderzoek komen ten laste van den aangever, indien de soort der goederen onjuist is aangegeven, of indien de waarde is aangegeven op een bedrag, waarvan de aangever redelijkerwijs moest weten dat het onjuist was.

4°. De kosten van opnemings van de hoeveelheid komen ten laste van den aangever, indien de hoeveelheid meer dan tien ten honderd te hoog of te laag is aangegeven; in het tegenovergestelde geval blijven zij ten laste van den Lande.

Volgens deze bepalingen komen de kosten van onderzoek en (of) opnemings ten laste van den vervoerder, indien de vereischte aangifte (d.i. een aangifte met al de gevorderde gegevens) niet is ingeleverd, en van den aangever, indien een wel volledige doch onjuiste aangifte is ingeleverd.

De speling van tien ten honderd op de hoeveelheid en de redactie van het artikel waar het betreft verkeerde aangifte der waarde zullen kleingeestige wets-toepassing voorkomen.

Onder „kosten” zijn hier de werkelijke uitgaven te verstaan.

De volgende twee artikelen zijn, voor zooveel noodig, overgenomen uit de gelijkvallige artikelen van de Nederlandsche Statistiekwet en behelzen een bedreiging met straf van een geldboete van ten hoogste f 100.

Om bekeuringen, ingeval van onopzettelijk verzuim of vergissing zoo snel en eenvoudig mogelijk te kunnen afdoen, is transactie met den Administrateur van Financiën toegelaten.

FRED. OUDSCHANS DENTZ

Paramaribo, 16 Juni 1919.

AANTEKENINGEN.

Het Suezkanaal in 1918. — Op 16 Juni j.l. heeft te Parijs de 65ste algemeene vergadering van aandeelhouders der „Compagnie universelle du canal maritime de Suez” plaatsgevonden. Het verslag der vergadering kwam nog niet in ons bezit, wij veroorloven ons aan het gebruikelijke overzicht van de gedelegeerde voor Nederland in de „Commission consultative internationale des travaux du canal maritime de Suez”: Ir. W. F. Leemans, in de „Ingenieur” van Zaterdag j.l., thans het navolgende te ontleenen. Voor het verslag over 1917 verwijzen wij naar ons nummer van 26 Juni 1918.

„Ook in 1918 bleef de laatstelijk, vóór het uitbreken van den oorlog, in November 1913 te Parijs gehouden jaarlijksche bijeenkomst van de „Commission consultative internationale des travaux du canal maritime de Suez” achterwege.

„De achteruitgang in verkeer door het kanaal en in de ontvangsten, gevolg van den wereldoorlog, nam in 1918 een gunstige wending.

Jaren.	Totale ontvangsten in francs.	Scheepvaart.	Netto registerton.
1913	129.925.949	5085	20.033.884
1914	125.121.238	4802	19.409.495
1915	98.228.099	3708	15.266.155
1916	89.044.276	3110	12.325.347
1917	72.019.027	2353	8.368.918
1918	92.969.910	2522	9.251.601

„Deze vooruitgang is ook blijvend over de eerste maanden van 1919. Tot 10 Juni bedroegen de meerdere ontvangsten, vergeleken met gelijk tijdvak over 1918, 18.360.000 francs.

In 1913 werden 25.775.000 ton goederen door het kanaal vervoerd, in 1917 6.775.000 ton, in 1918 7.883.000 ton.

„De steenkolenprijs te Port-Saïd, vóór den oorlog dooreengenomen 32 à 38 francs, bedroeg in 1915 ruim 70 francs, steeg in den zomer van 1916 tot 186 francs, in 1917 dooreengenomen tot 214 francs en bedroeg in 1918 gemiddeld 314 francs per ton.

„De reeds in 1915 merkbaar goede invloed der in 1914 aangevangen werken tot verlenging met 2300 M., 5 K.M. uit den lichttoeren te Port-Saïd, bleef toeneemende. Aangenomen in 1912 door de onderneming „Roberto Almagià” te Rome ter afwerking in Juli 1917, werd deze aanneming in verband met den algemeenen oorlogstoestand, bij minnelijke overeenkomst, op 1 Januari 1916 geëindigd en overgenomen in eigen beheer door de „Compagnie”. Nadat laatstgenoemde tot 31 October 1918 de exploitatie van de steengroeven in het gebengte Attaka, aan de westzijde van de Rode zee op 14 K.M. bezuiden den ingang van het kanaal bij Port-Thewfik, in eigen beheer had verricht, werd deze exploitatie door de „Compagnie” opgedragen aan de Nederlandsche aannemersfirma Bos, reeds gedurende vele jaren aan de kanaalwerken werkzaam.

„In het kanaal werd, tot voorzetting der verbetering, gebaggerd 1.575.250 M³, 1.249.750 M³. minder dan in 1917.

„Ook in 1918 werden de werken beperkt tot onderhoud en onmisbare afwerking van onderhanden verbeteringen.

„De totale uitgaven bedroegen in 1918 36.615.776 francs tegen 45.981.080 francs in 1913.

„In onderstaande opgave wordt de scheepvaart van de natien, die in 1918 het kanaal hebben bevaren, met een totale netto tonnenmaat van meer dan 180.000 ton vermeld. Tusschen haakjes worden de cijfers van 1913 genoemd.

Natiën.	Aantal vaartuigen.	Metende netto registerton.	Gemiddelde netto tonnenmaat.
Engeland ..	1862 (2951)	7.356.371 (12)	3951
Japan	162 (68)	501.524 (0,3)	3096
Italië	200 (110)	476.867 (0,3)	2384
Frankrijk ..	102 (256)	380.269 (0,9)	3728
Griekenland	99 (—)	272.626 (—)	2754

„In 1918 werd het kanaal slechts door één Neder-

landsch stoomschip bevaren (342 met 1.287.354 N. Reg. T.). De eerste Nederlandsche stoomschepen die, na het beëindigen van de vijandelijkheden, door het Suezkanaal zijn gekomen, waren de „Tabanan” van de Stoomvaart-Maatschappij „Rotterdamsche Lloyd” op 8 Januari 1919, de „Noordam” van de Holland-Amerika Lijn op 9 Januari 1919 en de „Bengkalis” van de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland” op 15 Januari 1919, allen thuisvarend.

„In den loop van Januari 1919 was de geregelde vaart door het Suezkanaal, van Nederland naar Indië, weder hersteld.

„Het aantal passagiers in 1918 bedroeg 105.914, waarvan 84.890 militairen.

„De tijd van doorvaart van het kanaal ruim 16 uur dooreengenomen in 1913, werd in 1918 ruim 23 uur, ten gevolge van oponthoud door militaire eischen aan de vaart gesteld, overigens heeft deze tusschen de wederzijdsche zeeën, hoegenaamd geen stoornis onderhouden.”

Een exportbank in Frankrijk. —

Reeds een twintigtal jaren houdt men zich in Frankrijk met het vraagstuk der exportbanken bezig. De banken van hun kant meenden reeds in voldoende mate zulks te doen met het in disconto nemen van driemaandspapier, doch toonden het gevaar aan, waaraan zij zich zouden blootstellen, indien ze ook het vier- en zes-maands op Italië, het zes- en negen-maands op Rusland, het vier-maands op Zuid-Amerika, enz. gingen disconteeren. Het was vooral in de geschriften, omstreeks 1908 verschenen, dat de nadruk werd gelegd op de noodzakelijkheid een speciaal instituut in het leven te roepen. Naar aanleiding hiervan besloot de Banque de France in 1910 in het buitenland betaalbaar papier te disconteeren, mits dit papier in Frankrijk was uitgeschreven of uit het buitenland aan een in Frankrijk resideerend koopman geadresseerd was. Doch de looptijd mocht hoogstens 3 maanden zijn en het papier moest van drie handteekeningen voorzien zijn, terwijl het risico uit de wisselkoersen voortspruitende voor rekening van den cliënt was. Het spreekt vanzelf, dat zulks niet voldeed en zoo kwam het ook, dat toen in 1911 het privilege der Bank van Frankrijk moest vernieuwd worden, men van alle zijden er op aandrang in dezen wijzigingen te brengen. Doch de minister van financiën was van meening „qu'une banque d'émission n'est pas faite pour assumer ces risques qui, pour le moins, devaient se traduire par une immobilisation.” Tijdens de debatten in den Senaat opperde de heer Barbier de meening, dat het gewenscht ware indien de Bank haar materiele en moreelen steun toezegde bij het in het leven roepen van speciale exportbanken. En dit is nu de eindoplossing geworden. Eene overeenkomst is tot stand gekomen tusschen den heer Klotz, minister van financiën en de oprichters eener „Banque Nationale Française du commerce extérieur”, ¹⁾ opgericht in naamloozen vennootschapsvorm met een kapitaal van frs. 100.000.000. De oprichters behooren tot de handels- en bankwereld. De hiervormelde overeenkomst treft de volgende schikkingen: De Staat verbindt zich aan de bank eene jaarlijksche subsidie te verleenen tot een maximum van frs. 2.000.000. Gedurende 20 jaar, duur der overeenkomst, zal de Staat rentelooze voorschotten geven tot een maximum bedrag van frs. 25.000.000. Voor een en ander is de benodigde wettelijke regeling bij de Kamer ingediend. Deze sommen moeten op een speciaal reservefonds geboekt worden. De jaarlijksche subsidie zal niet meer worden toegekend zoodra op de aandeelen 7 pCt. kan worden uitgekeerd of zoodra voornoemde reserve tot haar maximum zal opgevoerd zijn.

De Staat heeft ook aandeel in de winst.

De winstverdeling is als volgt: 5 pCt. gaat naar de wettelijk reserve. Over het gestorte aandeelenkapitaal

¹⁾ Men zie ook het artikel „Eene Fransche Exportbank” op pag. 31 van dezen jaargang.

wordt een cumulatieve interest van 6 pCt. uitgekeerd. Van de rest wordt 60 pCt. ter beschikking van de algemeene vergadering gesteld, 5 pCt. is voor commissarissen, 5 pCt. voor het personeel, 30 pCt. voor den Staat. Dit aandeel van den Staat blijft in het bedrijf als storting op het renteloos voorschot, zoolang het daarvoor gestelde maximum nog niet bereikt is. Zoodra dit bedrag bereikt is, krijgt de Staat slechts 20 pCt. van de winst en het college van commissarissen en het personeel elk 10 pCt. De Bank staat onder Staatstoezicht. Per saldo komt het dus hierop neer: de Staat garandeert door middel van subsidies een zekere rente op het aandeelenkapitaal en zorgt voor een speciaal reservekapitaal; waaruit de bank eventueel middelen zal kunnen putten.

De nieuwe instelling zal haar zetel te Parijs hebben, terwijl in Frankrijk geen agentschap of filiaal zal mogen gevestigd worden. De „Economiste français”, waaraan we het bovenstaande in hoofdzaak ontleenen, vindt dit niet eene gelukkige schikking, daar toch naast Parijs, Le Havre, Marseille, Bordeaux, enz. ook belangrijke exportcentra zijn.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Juni 1919.

Yves-Guyot, La politique financière de M. Klotz; *W. M. J. Williams*, Le budget britannique pour 1919—1920; *A. Raffalovich*, La question monétaire en Turquie; *P. Cauboue*, La situation bancaire en Roumanie; *A. Barriol et I. Brochu*, Note sur l'émission d'obligations de la Défense nationale; *J. Lefort*, Revue de l'académie des sciences morales et politiques; *Michalacopoulos*, L'avenir économique de la Grèce; *Testis*, L'alliance franco-russe, d'après M. Margaine.

Revue d'Economie politique. — Parijs, Januari—Februari 1919.

B. S. Chlepnier, La théorie économique des dépenses de guerre; *B. Eliacheff*, Le rouble pendant la guerre; *L. Hersch*, Les étrangers en Suisse; *B. Raynaud*, Les réformes algériennes de 1918; *V. Totomianz*, Le rôle de la coopération russe pendant la guerre et la révolution; *Ch. Rist*, L'exportation américaine et les lois sur les trusts.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Juni 1919.

M. Dewavrin, La statistique des élections parlementaires britanniques de décembre 1918; *A. Barthe*, Le change français à Madrid en 1918; *M. G. de Contenson*, Les survivants de l'orde américain de Cincinnati en France.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Mei 1919.

J. D. Magee, What shall we do with the railroads? *H. J. Davenport*, Farm products and cost accounting; *P. H. Douglas and F. E. Wolfe*, Labor administration in the Shipbuilding Industry during the war II.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, April 1919.

R. Stolzmann, Das Reinökonomische im System der Volkswirtschaft; *W. Krebs*, Entwicklung des deutschen Genossenschaftswesens seit Erlass des Genossenschaftsgesetzes vom 1. Mai 1889; *C. H. P. Inhülsen*, Englische Bankverschmelzungen; *F. Stoltenberg*, Tönnies' „neue Methode zur Vergleichung Statistischer Reihen” und ihre Weiterführung.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, Juni 1919.

J. Paget, The Gilbert lectures 1919.

The Bankers' Magazine. — Londen, Juni 1919.
The Treaty of peace. — The Budget. — After the war. — The reconstruction period.

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 Juni 1919.

Dr. H. Lessing, Die Bank von Frankreich während des Krieges; *H. Hirschstein*, Ein neuer „Bullion Report”.

The Round Table. — Londen, Juni 1919.

The peace of Versailles. — Finance and reparation. — The League of nations and the British Commonwealth. — The military effort of the British empire. — Russia's revolt against Bolshevism. — Political and economic developments in the United States. — Indian Politics.

The geographical Journal. — Londen, Juni 1919.

M. A. Czaplicka, Poland; *M. N. MacLeod*, Mapping from air photographs; *S. W. Buchanan*, A recent trip into the Chumbi Valley, Tibet; *A. E. Truman*, Population changes in the eastern part of the South Wales Coalfield.

Weltwirtschaft. — Berlijn, Juni 1919.

Dr. R. Hennig, Bemerkungen zu den verkehrspolitischen Bestimmungen des Versailler Friedensentwurfs; *Dr. R. Peschke*, Die deutsche Landwirtschaft und die Rückwanderung; *Dr. O. Gönnerwein*, Das Reichseisenbahnproblem im neuen Deutschland; *Prof. Dr. Fr. Tobler*, Die weltwirtschaftliche Bedeutung des Kautschukhandels; *Dr. M. A. Jordan*, Der Deutsche in Italien während des Krieges und der Uebergangswirtschaft; *Dr. E. Schullze*, Der Schwefel in der Weltwirtschaft; *Dr. M. Ebert*, Die älteste germanische Kolonisation in Südrussland.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, April 1919.

Kaufmann, Beteiligung von Arbeitern an der berufsgenossenschaftlichen Betriebsüberwachung; *K. Meyer*, Bayerns Wasserkräfte und die deutsche Volkswirtschaft; *G. Brecht*, Energiewirtschaft; *Grossmann*, Die wirtschaftliche Bedeutung der deutschen Kolonien für die Technik; *A. Günther*, Die Sozialversicherung und der Ausgleich von Rechten und Lasten in den Friedensverträgen; *L. Benjamin*, Preisabbau.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Juni 1919.

A. Te Wechel, De wondeplek bij het boschwezen in N.-I. De ontevredenheid in het houtvesterscorps; *J. Haga*, Het voedsel vraagstuk in Indië; *M. van Geuns*, Het oosten in vogelvlucht, van Boedha tot Groot-Mogels.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoer gedistilleerd en likeuron. Bij Kon. besluit van 1 Juli is bepaald, dat de uitvoer van gedistilleerd, voor dadelijk menschelek gebruik geschikt en van likeuron wordt vrijgesteld met den dag van afkondiging van dit besluit (2 Juli). De aandacht wordt er echter op gevestigd, dat likeuron, voor zoover zij suikerhoudend zijn, vallen onder het uitvoerverbod op met suiker bereide goederen, zoodat voor dergelijke likeuron nog consenten behoorren te worden gevraagd.

Uitvoer van sigaren. De Minister van Landbouw heeft bepaald, dat aan ieder, die in staat is individueele orders voor sigaren in de centrale landen af te sluiten, de gelegenheid wordt gegeven zulks te doen, ook al zou het hun oorspronkelijk toegewezen aandeel in het voor de bedoelde landen gereserveerde quantum worden overschreden. In verband hiermede zal de N.U.M. aanvragen tot uitvoer in onbeperkte hoeveelheid van sigaren naar Duitschland onverwijld in behandeling nemen.

Uitvoer ruwe katoen en linzen. Tegen den uitvoer van ruwe katoen, voor zoover de N.O.T.-bepalingen zulks toelaten en van linzen bestaan geen bezwaren meer.

Uitvoer wol en wolafvallen. Consenten kunnen door de N.U.M. worden verleend voor uitvoer van zuivere wol en wolafvallen naar de geallieerde landen en het bezette deel van Duitschland.

Uitvoer hennep en spinafval. De uitvoer is toegestaan, voorloopig alleen naar de geallieerde landen en het bezette gebied van Duitschland, van inlandsche hennep, alsmede van een beperkte hoeveelheid spinafval.

Uitvoer van lompen. Tegen den uitvoer van lompen, onverschillig van welke soort, bestaat voor zoover de N.O.T.-bepalingen zulks toelaten, geen bezwaar meer.

Entrepôtverkeer. In Staatsblad No. 318 is afgekondigd de wet van 7 Juni 1919, tot verruiming der wettelijke bepalingen omtrent het entrepôtverkeer. (Vgl. het artikel in nummer 178, pag. 497).

Uitvoer thee en koffie. De Minister van Landbouw heeft aan de N.U.M. toestemming verleend uitvoerconsenten af te geven voor thee en koffie, mits niet bestemd voor bolsjewistisch Rusland en Hongarije.

Bestellingen op Zondag. Met ingang van 20 Juli wordt de postbestelling op Zondag en Hemelvaartsdag beperkt tot brieven, briefkaarten, kennisgevingen van overlijden en exemplaren van het Kort Verslag van de vergaderingen der Tweede Kamer, welke zijn voorzien van een stempel. Bestellen op Zondag.

Bloem en meel. Met ingang van 3 Juli zal regeeringsbloem bestaan uit een mengsel van 50 pCt. Amerikaanse bloem en 50 pCt. bloem, verkregen door uitmaling op 76 pCt. van een mengsel van 84 pCt. buitenlandsche tarwe en 16 pCt. inlandsche tarwe.

De samenstelling van regeeringsmeel wordt dan 75 pCt. buitenlandsche tarwe, 15 pCt. maïsmeel en 10 pCt. gedroogde aardappelen. De inkoop prijs is gesteld op f 33,75 per 100 K.G.

Gesaccharineerde suiker. Blijkens mededeeling van den Minister van Landbouw is aan raffinadeurs in het geheel 500 K.G. saccharine ter beschikking gesteld, voldoende voor de vervaardiging van een hoeveelheid van 250.000 K.G. gesaccharineerde suiker; de voorraad van deze suiker bedroeg op 2 Juni plus minus 105.500 K.G., terwijl tot 1 Juli in het geheel is afgeleverd 118.395 K.G., waarvan 71.785 aan hotels, restaurants, e.d. inrichtingen. De noodige stappen zijn gedaan om tot den uitvoer van gesaccharineerde suiker te geraken; mocht die uitvoer tegen behoorlijke prijzen mogelijk blijken, dan zal de verstrekking aan hotels e.d. kunnen eindigen.

Boonen en erwten. Bruine boonen en groene erwten zijn afgevoerd van de lijst der goederen, aangewezen krachtens art. 1 der Distributiewet 1916. De voor peulvruchten vastgestelde maximumprijzen zijn ingetrokken.

Goederen voor zeeschepen. De distributieregeling van goederen ten behoeve van zeeschepen is ingetrokken.

MAANDCIJFERS.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	April 1919		Mei 1919	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten	129636	f 15.211.397	139218	f 11.181.942
door overschrijving 1)	40432	„ 67.513.791	45422	„ 72.504.566
Particuliere rekeninghoud.	4367 ²⁾	„ 24.034.806	4666 ²⁾	„ 25.184.509
Saldo te goed part. rek. uo.	—	„ 3.756.793	—	„ 3.846.075

1) Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde p.l.m. f 19.894.002 in de maand April, p.l.m. f 19.204.788 in de maand Mei. 2) Aantal.

EMISSIES IN JUNI 1919.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f	14.764.475,—
zijnde:	
Noord-Holland f 5.000.000,— 5 1/2 % obl. à 99 3/4 %	
's-Gravenhage f 5.000.000,— 5 % obl. à 95 %	
Schiedam f 2.000.000,— 5 1/2 % obl. à 99 %	
Zaandam f 1.065.000,— 5 1/2 % obl. à 99 %	
Heerlen f 1.000.000,— 5 1/2 % obl. à 98 1/2 %	
Alkmaar f 800.000,— 5 1/2 % obl. à 99 3/4 %	
Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude f 375.000,—, waarop ingeschreven f 215.000,—, 5 1/2 % obl. à 97 1/2 %	
Industrieel Ondernemingen	4.032.500,—
zijnde:	
N.V. Frank Rijdsdijk's Industr. Ond. f 700.000,— aand. à 145 %	
Mij. tot vervaardiging van snijmachines volgens van Berkel's Patent en van andere werktuigen f 1.250.000,— aand. à 125 %	
N.V. Internationale Gewapend Beton-Bouw v/h. Industr. Mij. v/F. J. Stulemeijer & Co. f 500.000,— aand. à 120 %	
N.V. Maatschappij „De Korenschoof” f 500.000,— aand. à 115 %	
N.V. Geveke & Co's Technisch Bureau f 250.000,— aand. à 112 %	
Cultuurondernemingen, Handelsverenigingen en Handelsveenn.	16.506.000,—
zijnde:	
N.V. Export-Mij. v/h. B. van Leeuwen & Co. f 256.000,— aand. à 100 %	
Compania Mercantil Argentina f 6.000.000,— aand. à 250 %	
Curacaosche Handel-Mij. f 1.000.000,— aand. à 125 %	
Petroleum-Ondernemingen	42.763.600,—
zijnde:	
Kon. Nederlandsche Mij. tot Expl. van Petroleumbronnen in Ned.-Indië f 42.763.600,— aand. à 100 %	
Rubber-Maatschappijen	500.000,—
zijnde:	
N.V. Ned. Gutta-Percha Maatschappij f 250.000,— aand. à 200 %	
Scheepvaart-Maatschappijen	1.402.500,—
zijnde:	
Stoomvaart-Maatschappij „Noordzee” f 925.000,— aand. à 130 %	
Reederij-Maatschappij „Scheveningen” f 200.000,— aand. à 100 %	
Diversen	550.000,—
zijnde:	
Waterschap Vollenhove f 225.000,— 5 % obl. à 100 %	
Amsterdamsche Coöperatieve Keuken f 100.000,— 6 % obl. à 100 %	
N.V. „Emporium” tot handel in primeurs en exploitatie van tearooms f 225.000,— aand. à 100 %	
Totaal f	80.519.075,—
Totaal der emissies in Januari f	351.300.909,—
Februari	32.726.200,—
Maart	35.629.547,50
April	16.512.875,—
Mei	42.243.720,—
Juni	80.519.075,—
Algemeen Totaal f	558.932.326,50
Bovendien:	
f 27.420.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f 990,23	
„ 18.030.000,— 6/m. „ „ 980,22	
„ 14.055.000,— 4 1/2 % Schatkistbiljetten „ „ 1003,81	

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 5 Juli 1919.

Activa.

Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 85.563.510,01½ B.-bk. " 4.017.978,55 Ag.sch. " 23.574.890,44½	f 113.156.379,01
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 25.425.613,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	"	25.425.613,—
Beleeningen	H.-bk. f 148.188.064,27 incl. vrsch. B.-bk. " 11.769.949,62½ in rek.-crt. Ag.sch. " 57.169.940,01½ op onderp.	f 217.127.953,91
Op Effecten	f 211.727.353,91
Op Goederen en Spec.	"	5.400.600,—
		217.127.953,91
Voorschotten a. h. Rijk	2.489.069,96½
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.511.325,—	
Muntmat., Goud	" 601.205.133,38	
	f 657.716.458,38	
Munt, Zilver, enz.	" 7.506.919,91	
Muntmat., Zilver	"	665.223.378,29
Effecten		
Bel. v. h. Res. fonds.	f 4.564.607,50	
id. van ½ v. h. kapit.	" 3.976.588,87½	8.541.196,37½
Geb. en Meub. der Bank	3.312.000,—
Diverse rekeningen	78.394.516,07
		f 1.113.670.106,62

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	1.024.921.950,—
Bankassignatiën in omloop	2.415.504,45
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f	—
Van anderen	"	57.552.346,07
Diverse rekeningen	3.780.306,10
		f 1.113.670.106,62
Beschikbaar metaalsaldo	f 447.268.854,84
Op de basis van ½ metaaldekking	230.290.894,74
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.236.344.270,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	4.215.904,19	
Buitenlandsche wissels		120.600,—
Beleeningen		8.057.519,09½
Goud		5.791,53
Zilver		706.610,65½
Bankbiljetten	6.846.145,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's	2.818.994,93½	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischbare schulden
5 Juli 1919	657.716	7.507	1.024.922	59.968
28 Juni 1919	657.722	8.214	1.018.076	73.433
21 " 1919	662.602	8.702	1.001.959	83.591
14 " 1919	661.969	8.492	1.009.394	67.100
7 " 1919	661.969	8.175	1.015.654	79.187
31 Mei 1919	661.969	7.938	1.025.962	85.180
24 " 1919	661.979	7.725	1.024.837	85.531
17 " 1919	662.160	7.545	1.042.667	104.158
10 " 1919	662.389	7.359	1.061.881	74.220
3 " 1919	662.835	7.262	1.083.454	48.581
26 April 1919	663.348	8.114	1.034.638	94.915
19 " 1919	666.605	8.952	1.025.906	93.872
12 " 1919	667.070	8.851	1.020.674	90.518
6 Juli 1918	717.518	7.690	926.054	58.236
7 Juli 1917	625.672	7.287	771.151	48.507
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekking-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
5 Juli 1919	113.156	59.000	217.128	447.269	61
28 Juni 1919	108.940	59.000	225.185	446.657	61
21 " 1919	109.648	64.000	202.859	453.176	62
14 " 1919	103.179	57.000	203.703	454.785	62
7 " 1919	118.617	72.000	216.039	450.799	61
31 Mei 1919	117.372	72.000	234.150	447.302	60
24 " 1919	125.459	78.000	212.287	447.254	60
17 " 1919	153.333	101.000	228.517	439.960	58
10 " 1919	147.102	88.000	226.085	442.146	59
3 " 1919	144.892	80.000	231.978	443.305	59
26 Apr. 1919	139.716	93.000	225.975	445.163	60
19 " 1919	143.344	94.000	206.089	451.211	60
12 " 1919	140.327	94.000	200.495	453.290	61
6 Juli 1918	41.994	17.000	119.042	526.981	74
7 Juli 1917	52.211	40.000	75.683	468.033	77
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van ½ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	28 Juni 1919	5 Juli 1919
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 464.900.000,—	f 437.850.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 59.000.000,—	" 59.000.000,—
Aan zilverbons ..	" 67.539.000,—	" 81.549.000,—
	" 52.270.502,—	" 51.392.364,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden
28 Juni 1919	***	***	337.100	
21 " 1919	***	***	335.700	
14 " 1919	***	***	334.200	
10 Mei 1919	127.144	8.482	219.161	116.586
3 " 1919	127.260	9.041	214.470	121.484
26 April 1919	127.368	9.249	213.210	121.451
19 " 1919	127.269	9.419	213.115	120.023
29 Juni 1918	102.110	13.929	189.275	67.268
30 Juni 1917	78.400	19.006	164.939	45.237
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaalsaldo	Dekking-percentage
28 Juni 1919		198.300		***	71.400	***
21 " 1919		201.700		***	69.800	***
14 " 1919		200.400		***	70.100	***
10 Mei 1919	8.544	20.408	79.009	12.294	68.740	41
3 " 1919	8.163	19.341	79.459	12.861	69.362	41
26 Apr. 1919	8.209	20.419	75.811	8.890	69.961	41
19 " 1919	8.548	24.599	79.331	9.443	70.329	41
29 Juni 1918	7.887	23.567	72.062	24.018	64.898	45
30 Juni 1917	7.102	34.667	62.042	13.125	56.555	46
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van ½ metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
17 Mei 1919	991	1.370	773	1.361	100
10 " 1919	983	1.422	747	1.355	86
3 " 1919	981	1.436	847	1.360	230
26 April 1919	997	1.315	848	1.341	205
18 Mei 1918	689	1.365	722	1.100	707
19 Mei 1917	759	1.182	1.027	900	456
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
2 Juli 1919	88.568	79.948	842.952	28.500	327.321
25 Juni 1919	87.811	78.302	342.310	28.500	327.321
18 " 1919	87.730	77.723	344.779	28.500	329.345
11 " 1919	87.029	78.008	347.121	28.500	331.339
3 Juli 1918	65.334	54.903	256.228	28.500	233.295
4 Juli 1917	55.242	40.203	163.982	28.500	136.209
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-percentage 1)
2 Juli '19	98.702	83.494	24.558	166.925	27.070	14,13
25 Juni '19	66.821	80.803	20.044	137.745	27.959	17,70
18 " '19	53.203	80.421	20.017	124.298	28.457	19,71
11 " '19	61.492	79.879	20.315	130.792	27.471	18,17
3 Juli '18	66.238	112.937	38.179	152.068	28.881	15,18
4 Juli '17	45.500	111.081	41.673	130.579	33.490	19,45
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/2

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dek-kings-percentage 1)
30 Juni 1919	1.136.346	1.116.403	9.058.465	29.968.388	34
23 " 1919	1.137.497	1.117.798	8.758.875	29.107.864	34
15 " 1919	1.171.531	1.151.509	8.442.407	28.274.868	34
7 " 1919	1.322.749	1.312.403	8.268.186	28.217.855	34
30 Juni 1918	2.466.989	2.346.204	1.785.608	12.510.354	34
30 Juni 1917	2.521.094	2.457.295	450.267	8.698.740	34
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93.

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
30 Juni 1919	33.292.875	13.729.631	***	***
23 " 1919	28.798.090	9.621.272	20.552.700	8.420.800
15 " 1919	29.058.438	10.484.520	19.815.000	8.247.100
7 " 1919	27.438.644	9.150.671	19.529.900	8.047.600
30 Juni 1918	16.670.927	9.181.286	9.473.700	1.771.300
30 Juni 1917	10.962.473	5.692.650	5.076.500	434.800
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal en buitenl. goud-wissels	Disc. en beleeningen	Bijzondere schuld van Oostenrijk en Hongarije	Bankbiljetten	Rek. Cr. saldi
23 Juni '19	339.485	11.600.235	32.954.000	41.254.272	6.762.307
15 " '19	343.130	11.598.317	32.954.000	40.674.227	7.259.992
7 " '19	342.647	11.594.030	32.954.000	40.172.654	7.085.753
31 Mei '19	340.424	11.389.564	32.954.000	39.949.891	6.536.628
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

1) waarvan 262.282 goud, 20.004 buitenlandsche goudwissels en 57.199 munt- en muntmateriaal zilver.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
3 Juli '19	5.551.200	1.978.278	303.172	867.693	23.600.000
26 Juni '19	5.550.898	1.978.278	303.664	869.246	23.250.000
19 " '19	5.050.629	1.978.278	304.715	867.606	23.250.000
12 " '19	5.550.307	1.978.278	305.792	873.228	23.250.000
4 Juli '18	5.424.796	2.062.108	263.833	1.458.259	18.750.000
5 Juli '17	5.290.789	2.034.775	262.739	660.900	10.700.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Belee-ning	Bankbil-jetten	Rek. Cr. Parit-culieren	Rek. Cr. Staat
	920.925	799.757	1.256.060	34.752.577	3.373.867	56.562
853.039	808.029	1.278.432	34.441.999	3.362.029	49.319	
858.290	821.088	1.260.039	34.449.557	3.301.514	61.133	
855.918	829.376	1.278.432	34.448.513	3.442.560	65.656	
1.267.714	1.075.188	906.896	28.952.189	3.838.787	54.873	
687.298	1.192.257	1.124.884	20.112.054	2.528.020	42.711	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. saldi
17 Oct. '18	1.216.753	100.082	480.000	97.728	1.507.912	377.440
10 " '18	1.219.743	100.021	480.000	100.040	1.508.011	382.595
3 " '18	1.144.781	100.011	480.000	95.287	1.452.612	358.318
26 Sept. '18	1.145.778	99.982	480.000	101.783	1.452.948	365.452
18 Oct. '17	476.043	90.903	480.000	100.351	1.172.474	91.204
19 Oct. '16	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
29 Mei '19	2.187.748	1.254.383	—	67.363	2.519.292
23 " '19	2.178.739	1.259.741	—	69.194	2.504.253
16 " '19	2.175.837	1.291.659	—	70.020	2.532.039
9 " '19	2.174.348	1.259.469	—	68.436	2.556.749
31 Mei '18	1.917.826	983.912	52.500	57.883	1.600.968
1 Juni '17	956.803	470.022	—	36.624	464.865

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan van Kapitaal	Algem. Dek-kings-percentage 1)	Percent. Goud-dekking circula-tie
29 Mei '19	2.173.042	2.465.559	82.589	51,0	49,8
23 " '19	2.132.053	2.477.303	82.563	21,7	50,3
16 " '19	2.223.657	2.574.670	82.397	47,4	51,0
9 " '19	2.150.339	2.391.343	82.228	51,8	49,2
31 Mei '18	1.153.730	1.994.745	75.546	59,7	61,5
1 Juni '17	166.954	952.715	56.985	77,4	63,3

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
23 Mei '19	773	14.618.712	1.298.008	12.714.186	1.715.542
16 " '19	773	14.681.508	1.317.760	12.725.289	1.718.894
9 " '19	771	14.603.951	1.295.776	12.735.788	1.737.702
2 " '19	771	14.679.331	1.273.146	12.770.899	1.720.352
24 Mei '18	691	12.485.956	1.132.181	11.253.026	1.354.746

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 5 Juli 1919.

Het definitieve einde van den oorlog heeft toch op de internationale beurzen de stemming te voorschijn geroepen, die optimisten er van hadden verwacht. Allerwegen is een opgewekte tendens ontstaan, die, moge zij in den grond der zaak niet volkomen gemotiveerd en in overeenstemming met de nog steeds zeer donkere perspectieven worden geacht, toch niet heeft nagelaten de koersen op de meeste der internationale effectenmarkten meer of minder aanmerkelijk op te voeren.

Voorals te Berlijn is deze tendens zeer sterk naar voren getreden. Nadat reeds in de eerste helft van Juni, ten tijde toen de notavisseling tusschen Weimar en Versailles nog in vollen gang zich bevond, een lichte verbetering was ingetreden voor industriele en andere aandeelen, heeft zich in de laatste weken een volledige hausse-beweging ontwikkeld, die zich heeft uitgestrekt tot vrijwel de geheele afdeling van binnenlandsche waarden. Ernstige beurskringen echter staan eenigszins vreemd tegenover deze beweging. Het best te begrijpen is tot nu toe geweest de opwaartsche beweging in die waarden, die door het neutrale buitenland als kapitaalbelegging aangekocht zijn. Zoo verluiddt, dat Hollandsche belangen, en, als doorgangsg gebied, ook de bezette Duitse landen, groote posten chemische en montaan-aandeelen hebben verworven.

Na de periode van de hier genoemde waarden zijn de staatsleeningen in de opgaande beweging opgenomen, d.w.z. geen oorlogsleeningen, maar enkele oudere soorten, b.v. de ten bedrage van 1½ milliard Mark in omloop zich bevindende 3 pCt. staatsleeningen. Door de groote vraag naar deze papieren heeft het fonds zich zelfs boven de 3 pCt. Pruisische Consols kunnen verheffen. Langzamerhand is er echter ook meer vraag gekomen naar de andere Rijkseeningen, op grond van de overweging, dat, bij den kooplust, dien het buitenland thans aan den dag legt, vermoedelijk een uitbreiding van den kring der gekozen waarden zal komen, terwijl ook het aantal der buitenlandsche mogendheden, dat zich tot den thans geldenden betrekkelijk lagen prijs vermogen in Duitschland tracht te verwerven, grooter zal kunnen worden. Allereerst richt men met betrekking hiertoe het oog naar de Vereenigde Staten, ten opzichte waarvan men met groote voldoening zou zien, dat zij actief zouden deelnemen aan den wederopbouw van Duitschland, zoowel in economisch als in financieel opzicht en waarvan men verwacht, dat zij hiertoe eerder bereid zullen worden gevonden, als zij eerst groote belangen bij Duitschland zelve hebben genomen.

Dit zijn echter alle overwegingen, waardoor zich vakkundige kringen nog eenigszins laten leiden, doch die in speculantenkringen natuurlijk geen enkel gewicht in de schaal leggen. De hoofdoorzaak voor de groote aankopen van het publiek is meer te vinden in de bevrijding van de verlamdende onzekerheid, die gedurende den tijd, verlopen tusschen de indiening der vredesvoorwaarden en acceptatie daarvan, heeft geheerscht. De breede lagen der bevolking zijn zich klaarblijkelijk nog zeer weinig bewust, welk een ontzaglijke druk door de vredesvoorwaarden ten slotte op hen zal worden uitgeoefend. Allerlei aantrekkelijke perspectieven worden in de geesten opgeroepen. Vooral de wederopbouw der verwoeste gebieden wordt vaak als een object genoemd, waarvan Duitschland t.z.t. groote profijten zal kunnen trekken, zoowel ten opzichte van de levering van steenkolen en ijzer als met betrekking tot de fabricatie van landbouw-machines, electro-technische en andere benodigdheden, enz. Men verliest hierbij ten eenenmale uit het oog, dat, zelfs al mochten de hier genoemde industrieën in het wereldverkeer worden betrokken, de op te leggen belastingen een zoo groot deel van de eventuele winsten zullen wegnemen, dat ten slotte van een eenigszins aanmerkelijke winst geen sprake zal kunnen zijn. Met betrekking tot die belastingen is nog geenlei besluit genomen, doch thans reeds kan worden gezegd, dat zij in één woord overheerschend zullen zijn.

Het is natuurlijk eenzijdig te zeggen, dat deze omstandigheid door het publiek geheel uit het oog zou worden verloren. Dit is dan ook niet het geval; voor den allerwegen zich ontwikkelenden kooplust is dan ook nog een andere reden te noemen. Deze is te vinden in den grooten omloop van papieren geld. Sedert de laatste zes maanden van depressie heeft de aanmaak van bankbiljetten en van Darlehenskassenscheine, zoowel als de geldvoorziening door middel van Rijksschatkistpapier, niet een enkelen dag stilgestaan. Per maand heeft het Rijk ongeveer 3 milliard Mark aan nieuwe vlottende schuld geschapen en het is niet te voorzien, dat dit bedrag in de komende periode groote

vermindering zal ondergaan. Enorme bedragen toch zijn benodigd voor ondersteuning, waarbij thans gevoegd moeten worden de betalingen, die voor de uit het buitenland betrokken levensmiddelen geëffectueerd moeten worden. De loonsverhoogeningen spelen hier ook een zeer betekende rol. Weliswaar is het grootste gedeelte van de aldus in omloop gebrachte gelden weder omgezet in goederen, kledingstukken enz., doch enerzijds hebben de winkeliers, anderzijds de arbeiders toch groote bedragen aan haar geld opgepot, die thans, nu de toestanden althans eenigszins duidelijker overzien kunnen worden, gedeeltelijk vrijkomen. Ook de speelzucht is opgewekt, nu het levensonderhoud zooveel duurder is geworden. Al deze factoren hebben medegewerkt tot het doen ontstaan van de willige tendens, die aan de beurs te Berlijn gedurende de berichtperiode overheerschend is geweest.

Ook te Weenen heeft de beurs zich aanmerkelijk hersteld, hoewel daar ter plaatse niet op zoo groote schaal gekocht is als te Berlijn het geval is geweest. Hier waren het dan ook niet de factoren, die aan de Spree hebben gegolden, doch berustte de geanimeerde tendens meer op de overweging, dat de Duitse vredesvoorwaarden wellicht spoedig aan een revisie in gunstigen zin onderworpen zullen worden. In hoeverre men hiernede realiseerbare verwachtingen koestert, blijve hier buiten beschouwing. De hausse te Weenen ging uit van aandeelen Alpine Montan, die overigens ook bij de jongste depressie het minst hebben geleden. Er gingen geruchten van groote Zwitsersche aankopen in dit fonds, waarmede men de reis naar Zwitserland van een der firmanten van een groot commissiehuis in verband bracht. Bovendien bestonden groote blanco-posities in de aandeelen, welke natuurlijk in verband met de circulerende geruchten haastig geliquideerd werden. Bankaandeelen echter, die zeer sterk van de daling hebben geleden, konden zich ook thans nog niet herstellen en noteerden aanmerkelijk lager dan vóór de bekendmaking der vredesvoorwaarden. Vooral liggen Hongaarsche bankaandeelen ongeanimeerd, daar zeer ongunstige berichten omtrent de behandeling van bij de Hongaarsche banken berustende depôts door de Raden-Regeering schijnen te zijn ontvangen. In opgewekte tendens daarentegen waren aandeelen van den Zuider-Spoorweg, die in enkele dagen tijds een vijftiental procenten konden montereen.

De beurs te Londen is onder den indruk van de volledige overwinning der Geallieerden vast gestemd gebleven, zonder nochtans aanleiding te geven tot een bijzondere bespreking. Daarentegen is de markt te Parijs minder gunstig gedisponeerd, daar verschillende beschouwingen omtrent de economische vooruitzichten van Frankrijk de ronde deden. Vooral met betrekking tot de in Frankrijk zeer belangrijke automobiel-industrie heeft een groote onrust zich meester gemaakt van de betrokken kringen, daar de Fransche Regeering, naar verluiddt, toestemming geven wil tot het verkoopen van 150.000 gebruikte Engelsche en Amerikaansche leger-automobielen. Hierdoor zou het Fransche verbruik voor 8 à 10 jaren volkomen gedekt zijn, zoodat niet slechts het grootste gedeelte van de automobiel-industrie geheel stilgelegd zou moeten worden, doch ook ongeveer 250.000 arbeiders in de betrokken nijverheid werkloos zouden worden. De Regeering grondt haar toestemming op economische voordeelen, die van de verkoopers verkregen zouden worden; een decisie in dit opzicht is nog niet genomen.

Ook de berichten omtrent den toestand der handelsvloot, gepubliceerd door de Ligue Navale, luiden niet al te optimistisch. Volgens deze gegevens zou Frankrijk sedert 1914 920.000 ton door den oorlog hebben verloren en 117.000 ton door andere oorzaken, in totaal twee derde gedeelte van de Fransche tonnage. Daar de werven alle op volle capaciteit voor de Geallieerden en de Vereenigde Staten werkten, kon in vier jaren tijds slechts 112.000 ton nieuwbouw worden afgeleverd. Bij den tegenwoordigen stand der handelsmarine is Frankrijk voor zijn uitvoer op vreemde tonnage aangewezen en moet het jaarlijks 2 milliard francs aan vrachten betalen, derhalve ongeveer de helft van het vredesbudget. Dit zou natuurlijk zeer sterk op de Franc-valuta drukken, temeer, daar ook zeer belangrijke importen geëffectueerd moeten worden, zoowel wat levensmiddelen als materialen betreft. De scheepvaart der Geallieerden heeft in verhouding veel minder sterk te lijden gehad. Engeland zal vermoedelijk zijn verliezen binnen korten tijd weder hebben ingehaald, Japan heeft zijn tonnage zelfs met 384.000 ton zien toenemen, de Vereenigde Staten hebben hun handelsvloot verdubbeld, daar zij slechts 384.000 ton hebben verloren, doch hiertegenover meer dan 4 miljoen ton nieuw hebben bijgebouwd. Bij de verdeling van de Duitse handelsvloot hebben de Vereenigde Staten en Brazilië

de grootste rechten, daar de Deutsche schepen voor het overgrote deel in havens dezer landen hun toevlucht hadden genomen. Terwijl bij de verdeling der Deutsche tonnage, die ongeveer een derde van de gezamenlijke geallieerde verliezen uitmaakt, de andere landen slechts een klein deel verkrijgen, wordt aan de Unie een totaal van 650.000 ton, aan Brazilië een gezamenlijke tonnage van 250.000 ton toegewezen, terwijl de verliezen van laatstgenoemd land niet meer dan 25.000 ton bedragen. Wellicht zal op grond van deze bekendmakingen nog eenige wijziging in de eindverdeling worden gebracht, doch voorloopig reageert de beurs op de hier gereleveerde publicaties in ongunstigen zin.

Te New York is de stemming nog steeds niet gewijzigd, vooral niet na het tot stand komen van den definitieven vrede. De geldmarkt is thans ook weder in rustiger banen geleid, al blijft het spook van duur geld nog steeds boven, de markt hangen. Veel aandacht werd hieraan echter in de achter ons liggende dagen niet geschonken. De gansche gedachtengang concentreerde zich op de schitterende vooruitzichten, die de industrie heeft met betrekking tot de buitenlandsche opdrachten. Financiële en industriële kringen in de Unie blijven sterk geïnteresseerd bij alles, wat den uitbouw van de Amerikaanse suprematie betreft en zij blijven in dit opzicht uiterst hoopvol gestemd, zoodat het ook geen verwondering behoeft te wekken, dat het groote publiek zich geen rem oplegt, indien het betreft het verkrijgen van fondsen met speculatieve aantrekkingskracht. Op enkele dagen kwam een geringe reactie tot stand, doch reeds spoedig werd deze uitgewischt door de hernieuwde hausse-beweging, welke zich zelfs geen beperking oplegde door het vooruitzicht op den vacantiedag ter gelegenheid van de viering van Independence-day.

Te onzent is de staatsfondsenmarkt voor de inheemsche soorten uiterst kalm, doch eerder aan den vasten kant gebleven. De ruimte der geldmarkt en het uitlijven van schokkende berichten, zelfs in verband met de uitleveringskwestie van den voormaligen Deutschen Keizer, heeft hiertoe medegeholpen. Ook de voorloopige geruchten omtrent het welslagen der Indische lenening (waarvan thans bericht wordt, dat zij ruim overteekend is) hebben er toe bijgedragen een goede tendens zoowel voor de inheemsche als voor de koloniale soorten in het leven te roepen en te houden.

Van de buitenlandsche staatspapieren waren Oostenrijkers iets beter, na de vrij heftige reactie, die zij gedurende de vorige berichtperiode hebben ondergaan. Russen daarentegen bij stillen handel eerder aangeboden.

	30 Juni	3 Juli	7 Juli	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch.	91 ⁷ / ₁₆	92 ¹ / ₁₆	92	+ ⁹ / ₁₆
4½ % " " " 1916	86 ¹³ / ₁₆	86 ¹ / ₈	86 ³ / ₄	- ⁹ / ₁₆
4 % " " " 1916	80 ⁹ / ₁₆	81 ¹ / ₄	81	+ ¹¹ / ₁₆
3½ % " " "	67 ³ / ₈	67 ¹ / ₂	67 ³ / ₄	+ ³ / ₈
3 % " " "	59 ³ / ₈	60 ³ / ₈	60 ¹ / ₂	+ 1
2½ % Cert. N. W. S.	50 ³ / ₁₆	51 ¹ / ₄	51 ³ / ₈	+ ¹ / ₁₆
5 % Oost-Indië 1915	93 ¹ / ₂	93 ³ / ₈	93 ⁷ / ₈	+ ³ / ₈
4 % Oostenr. Kronrente	21 ³ / ₄	23 ³ / ₄	23	+ ¹ / ₄
5 % Rusland 1906	42 ¹ / ₂	41 ⁷ / ₈	42 ¹ / ₂	—
4½ % Iwangoerod Dombr. . . .	24	24	24	—
4 % Rusland Cons. 1880	29 ¹ / ₁₆	28	27 ¹ / ₂	- ¹ / ₁₆
4 % Rusl. bij Hope & Co.	29 ¹³ / ₁₆	29 ¹ / ₄	29 ¹ / ₄	- ⁹ / ₁₆
4 % Servië 1895	50	50	50	—
4½ % China Goud 1898	72 ³ / ₄	70 ¹ / ₈	70 ⁵ / ₈	- ² / ₈
4 % Argentinië Buitenl. . . .	68 ¹ / ₂	68 ¹ / ₂	—	—
5 % Brazilië 1895	73	73 ¹ / ₄	73 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈

De meeste aandacht hebben op de locale afdelingen wel *scheepvaartwaarden* getrokken. De verbeteringen, die hier te registreeren zijn, kunnen in de meeste gevallen niet minder dan sensationeel worden genoemd. Vooral de Indische lijnen stonden hier in het centrum der belangstelling. Op dit oogenblik zijn alle verslagen der Indische lijnen verschenen en hoewel de behaalde resultaten, benevens de tot uitkeering komende dividenden alle medevalen, kan hierin alleen toch geen aanleiding tot de geweldige haussebeweging van de laatste dagen worden gevonden. Deze vindt dan ook meer haar oorzaak in de beschouwingen, die ten opzichte van de toekomst der scheepvaart in het algemeen worden gehouden. Men is er van overtuigd, dat gedurende de eerstkomende jaren nog een geweldig tekort op de vrachtenmarkt met betrekking tot de geoffreerde tonnage zal blijven heerschen, in welk geval de Nederlandsche handelsvloot met hare vrijwel onaangetaste schepen een belangrijke rol zal kunnen vervullen. Behalve deze feitelijke overwegingen heeft echter ook de technische gesteldheid van de markt een grooten stoot tot de opwaartsche bewe-

ging gegeven. Niet, wijl op de scheepvaartafdeeling een contraminepartij zou zijn ontstaan, die nu tot overhaaste dekking moest besluiten, doch meer wijl deze afdeeling ter beurze gedurende zeer langen tijd op den achtergrond was gedrongen. Nieuwe factoren waren hier niet bekend geworden, in tegenstelling met de markten voor suiker, rubber en petroleum, zoodat het publiek de scheepvaartafdeeling vrijwel uit het oog had verloren. Toen nu de hausse in de hier genoemde rubrieken zeer sterk was opgevoerd en het speculerend publiek naar nieuwe objecten tot aankoop omzag, viel de aandacht op de zoo langen tijd verwaarloosde scheepvaartrubriek. In zooverre is derhalve in de koersbeweging van de laatste dagen een element van onzuiverheid niet te miskennen. Naar het schijnt heeft ook het buitenland actief aan de aankopen deelgenomen; althans werden in de laatste dagen weder geruchten verspreid omtrent aankopen van Scandinavische zijde.

Behalve de Indische lijnen konden ook aandeelen Koninklijke Hollandsche Lloyd, Holland-Amerika Lijn, Stoomvaart-Mij. „Hillegersberg” en Stoomvaart-Mij. „Oostzee” zeer belangrijk van de koersverbeteringen profiteren. De afdeeling sloot vrijwel op het hoogst bereikte punt.

	30 Juni	3 Juli	7 Juli	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	395	424 ¹ / ₄	430 ¹ / ₂	+ 35 ¹ / ₂
" " „gem.eig.”	375	394 ¹ / ₂	400	+ 25
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . .	285	295	300	+ 15
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij. .	158 ¹ / ₄	160	171 ¹ / ₂	+ 13 ¹ / ₄
Hollandsche Stoomboot-Mij. .	223 ³ / ₄	238 ³ / ₄	240 ³ / ₄	+ 17
Java-China-Japan-Lijn . . .	342 ¹ / ₂	355 ¹ / ₄	365	+ 22 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd . . .	184 ³ / ₄	198 ³ / ₄	206	+ 21 ¹ / ₄
Kon. Ned. Stoomv.-Mij. . . .	248 ¹ / ₂	258 ¹ / ₂	267	+ 18 ¹ / ₂
Kon. Paketvaart-Mij.	264	267 ¹ / ₂	283 ¹ / ₂	+ 19 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	317 ¹ / ₂	329 ³ / ₄	370	+ 52 ¹ / ₂
Nederl. Scheepvaart-Unie. . .	286 ¹ / ₄	298 ³ / ₄	316	+ 29 ³ / ₄
Nievelt Goudriaan	511	525	524	+ 13
Rotterdamsche Lloyd	278 ¹ / ₂	289	310 ¹ / ₂	+ 32
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	295	319 ¹ / ₄	332	+ 37
" " „Nederland”	319	328 ¹ / ₂	349	+ 30
" " „Noordzee”	146 ¹ / ₂	170 ¹ / ₄	170	+ 23 ¹ / ₂
" " „Oostzee”	354 ¹ / ₂	378 ¹ / ₂	389	+ 34 ¹ / ₂

Ook de *suikermarkt* kon opnieuw de interesse tot zich trekken. Na een tijdelijke en geringe reactie werden aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam” en Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden opnieuw uit de markt genomen, hetgeen een monteeren der koersen ten gevolge heeft gehad. De suikerberichten uit Indië, volgens welke nog steeds zeer hooge prijzen voor het product worden betaald, hielpen zeer sterk mede tot deze beweging, waarbij echter alleen de toekomstkansen in gunstigen zin in aanmerking werden genomen. Het leed der Kloet-uitbarsting is reeds lang vergeten en men bekommert zich ter beurze absoluut niet omtrent een mogelijke herhaling van deze catastrofe of omtrent een andere ramp of dergelijke gebeurtenis. Zelfs de berichten omtrent de plannen tot heffing van een uitvoerrecht op suiker, hadden niet meer dan de hierboven reeds gereleveerde reactie van zeer voorbijgaanden aard ten gevolge. Geen enkel ongunstig bericht heeft in de achter ons liggende berichtperiode eenigen invloed van betekenis op het algemeene markt-niveau kunnen uitoefenen.

De aan de cultuurafdeeling nauw verwante rubriek van *Indische bankaandeelen* heeft mede van de herleeftde belangstelling kunnen profiteren. Aandeelen Nederlandsch-Indische Handelsbank behaalden, ondanks het velen eenigszins teleurstellende dividend van 17 pCt., den recordprijs van dit jaar; aandeelen Koloniale Bank volgden in versneld tempo en aandeelen Nederlandsche Handel-Maatschappij werden eveneens in groote posten uit de markt genomen. Echter bestond voor de laatste meer aanbod, nadat officieus bekend was geworden, dat een nieuwe uitgifte van gewone aandeelen dezer maatschappij binnen korten tijd te verwachten zou zijn. De jaarvergadering heeft deze „on-dits” officieel bevestigd.

Van binnenlandsche *industriële soorten* trokken aandeelen Jurgens' Vereenigde Fabrieken en aandeelen Westersuiker-raffinaderij sterk de aandacht, de eerste in verband met berichten omtrent zeer gunstige bedrijfsresultaten, de tweede naar aanleiding van mededeelingen, als zoude de onderneming thans vrijwel het monopolie van de suiker-raffinage in Nederland in handen hebben en tevens in verband met geruchten van een nieuwe, groote fusie met omvangrijke fabrieken in ons land.

Ook de *petroleumafdeeling* kon zich in ontwaakte belangstelling verheugen. Na de sluiting der emissie van aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij is voor dit fonds

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Juli	Mats Juli	Haver Juli	Tarwe Aug.	Mats Aug.	Lijnzaad Aug.
5 Juli '19	226	187	71	14,15	8,80	37,70
28 Juni '19	226	178	68 ³ / ₄	11,80 ³)	6,05 ³)	31,75 ³)
5 Juli '18	226	151 ¹ / ₄	74 ¹ / ₄	12,40	5,65	24,75
5 Juli '17	209	162 ¹ / ₈	67 ⁵ / ₈	18,10	11,10 ³)	23,20
5 Juli '16	103 ³ / ₈	76	38 ³ / ₈	7,10	4,20 ³)	11,95
20 Juli '14	82 ¹)	56 ³ / ₈ ¹)	36 ¹ / ₂ ¹)	9,40 ³)	5,38 ³)	13,70 ³)

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) per Juli.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	7 Juli 1919	30 Juni 1919	7 Juli 1918
Tarwe.....	—	—	572,50 ¹)
Rogge (No. 2 Western) ..	—	—	—
Mais (La Plata)	480,—	470,—	—
Gerst (46 lb. feeding)....	465,—	450,—	—
Haver (38 lb. white clipped)	23,50	22,75	—
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	325,—	305,—	—
Lijnzaad (La Plata).....	1150,—	1060,—	—

¹) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Juni— 5 Juli 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdoak 1918	29 Juni— 5 Juli 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdoak 1918	1919	1918
Tarwe	5.362	45.303	1.944	1.800	25.765	2.920	71.068	4.864
Rogge	—	3.770	—	3.696	14.708	—	18.476	—
Boekweit	—	2.208	—	—	—	—	2.208	—
Mais	611	10.796	—	—	1.968	1.250	12.764	1.250
Gerst	7.376	34.687	—	—	35.865	—	70.552	—
Haver	103	16.125	—	—	7.333	—	23.458	—
Lijnzaad	—	5.956	—	—	5.484	—	11.440	—
Lijnkoek	1.150	20.377	—	—	200	—	20.577	—
Tarwemeel	—	47.737	756	—	37.435	1.950	85.172	2.706
Andere meelsoorten....	258	20.462	—	—	10.573	—	31.035	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor het Buitenland.

Artikelen.	29 Juni— 5 Juli 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdoak 1918	29 Juni— 5 Juli 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tijdoak 1918	1919	1918
Tarwe	9.892	193.840	124.249	—	—	—	193.840	124.249
Mais	—	14.072	79.368	—	—	—	14.072	79.368
Rogge	—	44.725	5.174	—	—	—	44.725	5.174
Tarwemeel	—	132.848	4.266	—	—	—	132.848	4.266
Gerst	—	62.373	13.347	—	—	—	62.373	13.347
Haver	1.500	119.600	—	—	—	—	119.600	—
Lijnkoeken	—	2.412	—	—	—	—	2.412	—
Andere meelsoorten....	—	115.992	—	—	—	—	115.992	—

Uit Java wordt thans de eerste afdoening gemeld van suiker uit den oogst 1920. Eene niet bij de V. J. P. aangesloten fabriek verkocht 100.000 picols Muscovados tot f 20,— eerste kosten aan een der Europeesche exporteurs. De V. J. P. verkochten nog niets, omdat betreffende de conditie van uitvoerrecht nog geen overeenstemming met koopers verkregen is. Voor ditjarige suiker blijft de markt onveranderd vast. Ongeveer 500.000 picols restant-oogsten Superieur werden door de V. J. P. verkocht tot f 25,—, Superieure Stroopsuiker tot f 26,— en partijen No. 16 en h. tot f 23,50 a f 24,50.

American granulated fluctueerde nogal in prijs. De laatste noteering is voor Juni-afschep sh. 50/- c.i.f. Londen en sh. 53/- c.i.f. Frankrijk.

Cuba statistiek:	1919	1918	1917
Ontv. der week tot 28 Juni	52.212	41.315	34.755 tons
Totaal sedert 1 Dec. ¹)	3.242.010	2.883.544	2.633.574 "
Werkende fabrieken.....	34	28	15

¹) 1918/17/16.

RUBBER.

De markt was in de afgelopen week kalm zonder veel fluctuaties. De voorraad in Engeland bedraagt ruim 25.000 tons. Noteeringen zijn:

Crêpe loco	1/9 ¹ / ₂	einde voorafg. week 1/9 ¹ / ₂
Sheets	1/8 ¹ / ₂	1/8 ¹ / ₂
Crêpe. Juli/Sept.....	1/10 ¹ / ₄	1/10 ¹ / ₄
" Oct./Dec.	1/11 ¹ / ₂	1/11 ¹ / ₂
" Jan./Juni.....	2/- ¹ / ₂	2/- ¹ / ₂
Para	2/5 ¹ / ₄	2/5

JAVA THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 31 Mei 1919	34242
Sedert aangevoerd	41892
	76134
Sedert afgeleverd	12231
Voorraad heden	63903
Waarvan in de eerste hand.....	48328

30 Juni 1919.

KOFFIE.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Juli, in duizenden balen.

	1919	1918	1917	1916	1915
Voorraad in Europa ..	1.975	1.680	3.315	3.543	4.386
Stoomend { Brazilië ..	1.082	338	404	497	315
{ Oost-Indië.	67	?	?	?	44
n. Europa { Ver. Staten	—	—	—	—	23
	3.124	2.018	3.719	4.040	4.768
Voorraad Ver. Staten	879	2.027	2.580	1.950	1.823
Stoomend { Brazilië ..	629	934	346	92	191
naar { Oost-Indië.	?	?	?	—	8
Ver. Staten	—	—	—	—	—
	4.632	4.979	6.645	6.082	6.790
Voorraad in Rio	412 ¹)	791 ²)	135	169	254
" " Santos..	2.195 ³)	2.853 ⁴)	965	811	463
" " Bahia ..	24	87	33	29	31
Totaal.....	7.263	8.710	7.778	7.091	7.538
Op 1 Juni	7.947	8.939	8.136	7.874	8.257

	1918	1917	1916	1915	1914
Op 1 Juli	8.710	7.778	7.091	7.538	11.289

¹) hierin niet begrepen 124 dz. bl.
²) " " " 64 " " } gekocht door de regeering van
³) " " " 2.949 " " } San-Paulo.
⁴) " " " 2.928 " " }

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 30 Juni 1919.

Prijs van prima Kapok op 30 Juni	Voorr. op 1 Jan.	Aanv. tot 30 Juni	Verk. tot 30 Juni	Voorr. op 30 Juni
56 a 60 cts. in 1919	—	—	—	—
225 a 240 cts. in 1918	—	—	—	—
95 a 105 cts. in 1917	750	5839	6415	174
55 a 60 cts. in 1916	4253	19426	21190	2489
34 a 35 cts. in 1915	6579	58436	52355	12600
40 cts. in 1914	6733	47710	51757	2686
42 a 43 cts. in 1913	3053	47620	34105	16568
48 ¹ / ₂ a 49 cts. in 1912	4178	56741	56038	4881
47 a 48 cts. in 1911	795	87838	34467	4169
38 ¹ / ₂ a 39 ¹ / ₂ cts. in 1910	13274	34981	34832	13922

Importeurs:	Aanv. tot 30 Juni	Verk. tot 30 Juni	Voorr. op 30 Juni
S. & W. Birnbaum.....	3818	3818	—
H. G. Th. Crone.....	702	180	522
Edgar & Co.....	934	71	863
Van Eeghen & Co.....	360	—	360
Hermans Marsman & Co.	807	—	807
Ind. Handels. Comp.	130	—	130
Mirandolle Voûte & Co...	782	782	—
Nederlandsche Regeering.	6059	6059	—
W. Tengbergen & Co.....	200	—	200
Order.....	3750	3750	—
	17542	14660	2882

STEENKOLEN.

Volgens de overeenstemmende berichten van de verschillende Engelsche aflaghavens zijn kolen gemakkelijker verkrijgbaar.

Van Schotland werden verdere 10.000 tons voor Nederland vrijgegeven.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
7 Juli 1919..	nom.	94.2/6	248.10/-	22.15/-	40.-/-
30 Juni 1919..	nom.	87.-/-	238.10/-	22.7/6	38.15/-
8 Juli 1918..	nom.	122.-/-	340.-/-	30.10/-	52.-/-
6 Juli 1917..	nom.	130.-/-	245.17/6	30.10/-	—
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**SCHEEPVAART.****GRAAN.**

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
30 Juni/5 J. 1919	—	—	f 90.—	8/6 ²	260/-	230/- ⁸
23/28 Juni 1919	—	—	„ 90.—	8/6 ²	270/-	62/6 ²
1/6 Juli 1918	—	—	—	50/-	—	225/-
2/7 Juli 1917	—	—	„ 7.—	30/-	f 52.25	140/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
30 J./5 J. 1919	54/- ⁴	47/6	47/6	51/3	f 10	Kr. 35
23/28 Juni 1919	28/- ³	47/6	47/6	48/9	„ 10	„ 35
1/6 Juli 1918	69/-	101/3	200/-	120/-	—	„ 190.-
2/7 Juli 1917	69/-	101/3	150/-	110/-	—	„ 190.-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
30 Juni/5 J. 1919.....	122/- ²	150/-	—	—
23/28 Juni 1919.....	140/- ³	150/-	—	—
1/6 Juli 1918.....	275/-	500/-	—	185/-
2/7 Juli 1917.....	350/-	450/-	—	180/-
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Voor neutrale schepen. ²⁾ Voor Britsche schepen. ³⁾ Vrij.

⁴⁾ Voor neutrale schepen onder geallieerde time charter.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 30 Juni tot 7 Juli 1919.

De afgeloopen week bracht weinig verandering in den algemeenen toestand. Wederom vertrokken verschillende

schepen met levensmiddelen van hier naar Duitschland, terwijl alle beschikbare ruimte vlot gecharterd werd om hier of in Antwerpen te laden tegen een daghuur van 4/4¹/₂ cents per ton. Kolentransporten van Engelsche en Belgische kolen naar Strassburg namen in omvang toe.

Het sleeploon bedroeg onveranderd 50 cents tarief + 80 cents naar de Ruhrhavens, terwijl van Ruhrort naar Mannheim Mk. 5,50, van Ruhrort naar Strassburg Mk. 10,50 à Mk. 11,— betaald werd.

De waterstand bleef gunstig; einde der week wees Cauber Pegel Meter 3,— aan.

INKLARINGEN.**NIEUWE WATERWEG.**

Landen van herkomst	Juni 1919		Juni 1918	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	18	3.762	3	158
Groot-Brittannië	207	140.043	18	12.612
Duitschland....	49	49.834	—	—
Noorwegen....	6	3.226	15	1.276
Zweden.....	7	3.808	7	1.402
Denemarken....	3	4.556	—	—
Rusland-Oostz.h.	2	2.609	—	—
België.....	8	4.361	—	—
Frankrijk.....	14	9.006	—	—
Senegal, Dakar..	3	2.949	—	—
Over. Wk. Afrika	2	1.571	—	—
Zuidkust Afrika	6	22.991	—	—
Voor-Indië....	2	5.030	—	—
Ned. Oost-Indië	3	10.821	—	—
Andere Aziat. h.	1	5.993	—	—
Vereen. Staten..	42	135.845	18	46.150
Canada.....	2	4.892	—	—
Bahama-eilanden.	2	388	—	—
Argent., Uruguay	7	12.044	—	—
Totaal....	384	423.729	61	61.598
Periode 1 Jan.— 30 Juni.....	2.299	2.180.129	482	415.638 ¹⁾
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	140	114.264	31	9.615
Britsche.....	129	118.764	13	7.625
Duitsche.....	38	23.764	—	—
Noorsche.....	18	25.664	4	11.680
Belgische.....	1	2.492	9	24.084
Fransche.....	2	144	—	—
Zweedsche.....	3	1.485	4	8.594
Deensche.....	3	3.371	—	—
Vereen. Staten..	47	127.668	—	—
Andere.....	3	6.113	—	—
Totaal....	384	423.729	61	61.598

¹⁾ 1913, 5.662 schepen met 6.800.551 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur.)

DELFIJZL.

Landen van herkomst	Juni 1919		Juni 1918	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	5	217	—	—
Duitschland....	32	10.603	14	9.999
Noorwegen....	—	—	1	200
Zweden.....	2	1.230	9	9.421
Denemarken....	—	—	1	349
Finland.....	1	325	—	—
Totaal....	40	12.375	25	19.969
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	12	1.192	—	—
Britsche.....	1	275	—	—
Duitsche.....	27	10.908	24	17.882
Andere.....	—	—	1	2.087
Totaal....	40	12.375	25	19.969

(A. van Dijk.)